

Lagrådsremiss

Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 22 december 2016

Per Bolund

Erik Eldhagen
(Finansdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås hur Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (betalkontodirektivet), ska genomföras i svensk rätt.

Betalkontodirektivet syftar till att ge bättre insyn i och jämförbarhet för de avgifter som tas ut för konsumenters betalkonton och de betaltjänster som är kopplade till sådana konton. Det innehåller också regler som ska underlätta byte av betalkonton mellan olika betaltjänstleverantörer. Enligt direktivet ska dessutom alla konsumenter som är lagligen bosatta inom Europeiska unionen ges tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner. Därutöver innehåller direktivet regler om bl.a. tillsyn och sanktioner samt rätt till alternativ tvistlösning.

I lagrådsremissen föreslås att betalkontodirektivet genomförs huvudsakligen genom ändringar i lagen (2010:751) om betaltjänster. Därutöver föreslås en ändring i marknadsföringslagen (2008:486).

Lagändringarna som avser information och redovisning föreslås träda i kraft den dag som regeringen bestämmer. Övriga lagändringar föreslås träda i kraft den 1 maj 2017.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	7
3	Ärendet och dess beredning	16
4	Bakgrund	16
4.1	Betalkontodirektivet	16
4.2	Gällande rätt	17
5	Genomförande av betalkontodirektivet i svensk rätt	18
5.1	Ändringar i lagen om betaltjänster	18
5.2	Tillämpningsområdet	19
5.2.1	Kontoslag som omfattas av direktivet	19
5.2.2	Aktörer som omfattas	20
5.3	Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner	23
5.3.1	Rätt till betalkonto	23
5.3.2	Skyldighet att erbjuda grundläggande funktioner	26
5.4	Ansökan om betalkonto och uppsägning av avtal	30
5.4.1	Behandling av ansökan om betalkonto	30
5.4.2	Grunder för avslag av ansökan om betalkonto	31
5.4.3	Uppsägning av ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner	35
5.5	Byte av betalkonto	38
5.5.1	Införande av rutiner för byte av betalkonto	38
5.5.2	Rätt till ersättning för förlust som uppstår i samband med bytesförfarandet	42
5.6	Avgifter för betalkonto	43
5.6.1	Avgifternas storlek	43
5.6.2	Kostnadsfri tillgång till betalkonto?	45
5.6.3	Information till konsumenter	46
5.6.4	Jämförelsewebbplatser	49
5.7	Tvistlösning	51
5.8	Tillsyn, ingripanden och sanktioner	54
5.8.1	Finansinspektionens befogenhet	54
5.8.2	Sekretess	56
5.8.3	Offentliggörande av administrativa sanktioner	57
6	Ikraftträdande	58

7	Förslagens konsekvenser.....	59
7.1	Samhällsekonomiska konsekvenser	59
7.2	Konsekvenser för berörda institut.....	59
7.3	Konsekvenser för myndigheter och domstolar	61
8	Författningskommentar.....	62
8.1	Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)	62
8.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster	62
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner	67
Bilaga 2	Lagförslag i delrapport 2 från 2015 års betaltjänst- utredning (Fi 2015:02) Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.....	100
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna till delrapport 2 från 2015 års betaltjänstutredning (Fi 2015:02) Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner	103
Bilaga 4	Lagförslag i promemorian med utdrag ur utkast till lagrådsremiss Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.....	104
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanserna till promemorian med utdrag ur utkast till lagrådsremiss Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner	108

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486),
2. lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

Härigenom föreskrivs att 1 § marknadsföringslagen (2008:486) ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2016:1223   *Föreslagen lydelse*

1 §

Denna lag har till syfte att främja konsumenternas och näringslivets intressen i samband med marknadsföring av produkter och att motverka marknadsföring som är otillbörlig mot konsumenterna och näringsidkare.

Bestämmelser om marknadsföring finns bl.a. i

- lagen (1992:1672) om paketresor,
- tobakslagen (1993:581),
- lotterilagen (1994:1000),
- sjölagen (1994:1009),
- lagen (1995:1571) om insättningsgaranti,
- lagen (1996:1006) om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet,
- lagen (1996:1118) om marknadsföring av kristallglas,
- lagen (1999:158) om investerarskydd,
- lagen (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster,
- lagen (2004:299) om inlåningsverksamhet,
- prisinformationslagen (2004:347),
- lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler,
- försäkringsavtalslagen (2005:104),
- lagen (2005:405) om försäkringsförmedling,
- lagen (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet,
- lagen (2010:510) om lufttransporter,
- radio- och tv-lagen (2010:696),
- alkohollagen (2010:1622),
- konsumentkreditlagen (2010:1846),
- lagen (2011:914) om konsumentskydd vid avtal om tidsdelat boende eller långfristig semesterprodukt,
- lagen (2013:1054) om marknadsföring av modersmjölk ersättning och tillskottsnäring,
- lagen (2014:1344) med kompletterande bestämmelser till EU:s tåg-, fartygs- och busspassagerarförordningar,
- lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden, *och*
- lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden,
- lagen (2015:953) om kollektivtrafikresenärers rättigheter.
- lagen (2015:953) om kollektivtrafikresenärers rättigheter, *och*

– lagen (2016:415) om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner.

Denna lag träder i kraft den 1 maj 2017.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2010:751) om betaltjänster dels att 1 kap. 1 och 4 §§ ska ha följande lydelse, dels att det ska införas ett nytt kapitel, 4 a kap., av följande lydelse, dels att det ska införas en ny paragraf, 8 kap. 4 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §

I denna lag finns bestämmelser om betaltjänster som tillhandahålls i Sverige och utförs inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) i euro eller i någon annan av EES-ländernas valutor.

I denna lag finns också bestämmelser om betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer.

I 4 a kap. finns bestämmelser om

- 1. avgifter för betalkonto,*
- 2. byte av betalkonto, och*
- 3. kreditinstituts skyldighet att tillhandahålla betalkonto med grundläggande funktioner till en konsument.*

4 §²

I denna lag betyder

1. *autogiro*: en betaltjänst för debitering av en betalares betalkonto, där initiativet till en betalningstransaktion tas av betalningsmottagaren på grundval av betalarens samtycke till mottagaren, mottagarens betaltjänstleverantör eller betalarens egen betaltjänstleverantör,

2. *bankdag*: en dag på vilken en betaltjänstleverantör har öppet för verksamhet i den utsträckning som krävs för genomförande av en betalningstransaktion,

3. *betalare*: en fysisk eller juridisk person som är antingen betalkontoinnehavare och som

autogiro: en betaltjänst för debitering av en betalares betalkonto, där initiativet till en betalningstransaktion tas av betalningsmottagaren på grundval av betalarens samtycke till mottagaren, mottagarens betaltjänstleverantör eller betalarens egen betaltjänstleverantör,

bankdag: en dag på vilken en betaltjänstleverantör har öppet för verksamhet i den utsträckning som krävs för genomförande av en betalningstransaktion,

betalare: en fysisk eller juridisk person som är antingen betalkontoinnehavare och som godkänner en

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2015:188.

godkänner en betalningsorder från detta betalkonto, eller en fysisk eller juridisk person som lämnar en betalningsorder,

4. *betalkonto*: ett konto som innehas i en eller flera betaltjänst-användares namn och som är avsett för genomförandet av betalningstransaktioner,

5. *betalningsinstitut*: ett aktiebolag eller en ekonomisk förening som har fått tillstånd att tillhandahålla betaltjänster enligt 2 kap.,

6. *betalningsinstrument*: ett kontokort eller något annat personligt instrument eller en personlig rutin som används för att initiera en betalningsorder,

7. *betalningsmottagare*: en fysisk eller juridisk person som är den avsedda mottagaren av medel vid en betalningstransaktion,

8. *betalningsorder*: varje instruktion som en betalare eller betalningsmottagare ger sin betaltjänstleverantör om att en betalningstransaktion ska genomföras,

9. *betalningssystem*: ett generellt betalsystem enligt 1 kap. 3 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

10. *betalningstransaktion*: insättning, uttag eller överföring av medel som initieras av betalaren eller betalningsmottagaren, oberoende av eventuella underliggande förpliktelser mellan betalaren och betalningsmottagaren,

11. *betaltjänstanvändare*: en fysisk eller juridisk person som utnyttjar en betaltjänst,

12. *debitera*: att medel dras från ett konto,

betalningsorder från detta betalkonto, eller en fysisk eller juridisk person som lämnar en betalningsorder,

betalkonto: ett konto som innehas i en eller flera betaltjänst-användares namn och som är avsett för genomförandet av betalningstransaktioner,

betalkontodirektivet: *Europa-parlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner, i den ursprungliga lydelsen,*

betalningsinstitut: ett aktiebolag eller en ekonomisk förening som har fått tillstånd att tillhandahålla betaltjänster enligt 2 kap.,

betalningsinstrument: ett kontokort eller något annat personligt instrument eller en personlig rutin som används för att initiera en betalningsorder,

betalningsmottagare: en fysisk eller juridisk person som är den avsedda mottagaren av medel vid en betalningstransaktion,

betalningsorder: varje instruktion som en betalare eller betalningsmottagare ger sin betaltjänstleverantör om att en betalningstransaktion ska genomföras,

betalningssystem: ett generellt betalsystem enligt 1 kap. 3 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse,

betalningstransaktion: insättning, uttag eller överföring av medel som initieras av betalaren eller betalningsmottagaren, oberoende av eventuella underliggande förpliktelser mellan betalaren och betalningsmottagaren,

betaltjänstanvändare: en fysisk eller juridisk person som utnyttjar en betaltjänst,

debitera: att medel dras från ett konto,

13. *filial*: ett avdelningskontor med självständig förvaltning, varvid även ett utländskt betalningsinstituts etablering av flera driftställen ska anses som en enda filial,

14. *grupp*: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat,

15. *hemland*: det land där ett företag har fått tillstånd att driva sådan verksamhet som avses i denna lag,

16. *konsument*: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

17. *kreditera*: att medel tillförs ett konto,

18. *kvalificerat innehav*: detsamma som i 1 kap. 5 § 15 lagen om bank- och finansieringsrörelse,

19. *medel*: sedlar och mynt, kontotillgodohavanden samt elektroniska pengar enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

20. *penningöverföring*: en betaltjänst där medel tas emot från en betalare, utan att något betalkonto öppnas i betalarens eller betalningsmottagarens namn, utslutande i syfte att överföra motsvarande belopp till en mottagare eller en annan betaltjänstleverantör som agerar på mottagarens vägnar, eller där dessa medel tas emot på mottagarens vägnar och ställs till

filial: ett avdelningskontor med självständig förvaltning, varvid även ett utländskt betalningsinstituts etablering av flera driftställen ska anses som en enda filial,

grupp: detsamma som i 1 kap. 7 § lagen (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat,

hemland: det land där ett företag har fått tillstånd att driva sådan verksamhet som avses i denna lag,

konsument: en fysisk person som handlar huvudsakligen för ändamål som faller utanför näringsverksamhet,

kreditera: att medel tillförs ett konto,

kvalificerat innehav: detsamma som i 1 kap. 5 § 15 lagen om bank- och finansieringsrörelse,

lagligen bosatt inom EES: en fysisk person som har rätt att bosätta sig inom EES i enlighet med unionsrätten eller nationell rätt, inbegripet personer utan fast adress och personer som söker asyl inom ramen för Genèvekonventionen av den 28 juli 1951 angående flyktingars rättsliga ställning, protokollet till denna av den 31 januari 1967 och andra relevanta internationella fördrag,

medel: sedlar och mynt, kontotillgodohavanden samt elektroniska pengar enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar,

penningöverföring: en betaltjänst där medel tas emot från en betalare, utan att något betalkonto öppnas i betalarens eller betalningsmottagarens namn, utslutande i syfte att överföra motsvarande belopp till en mottagare eller en annan betaltjänstleverantör som agerar på mottagarens vägnar, eller där dessa medel tas emot på mottagarens vägnar och ställs till

mottagarens förfogande,

21. ramavtal: ett avtal om betaltjänster som reglerar genomförandet av kommande enskilda och successiva betalningstransaktioner och som kan innehålla skyldigheter och villkor för att öppna ett betalkonto,

22. referensväxelkurs: den växelkurs som ligger till grund för beräkningen av eventuell valutaväxling och görs tillgänglig av betaltjänstleverantören eller härrör från en offentligt tillgänglig källa,

23. referensräntesats: den räntesats som ligger till grund för beräkningen av eventuell tillämplig ränta och som härrör från en offentligt tillgänglig källa som kan kontrolleras av båda parterna i ett avtal om betaltjänster,

24. registrerad betaltjänstleverantör: en betaltjänstleverantör som undantagits från krav på tillstånd enligt 2 kap. 3 §,

25. startkapital: detsamma som i 1 kap. 5 § 18 lagen om bank- och finansieringsrörelse,

26. unik identifikationskod: en kombination av bokstäver, siffror eller symboler som tillhandahållits av en betaltjänstleverantör, och som en betaltjänstanvändare ska uppge för att otvetydigt identifiera en annan betaltjänstanvändare eller dennes betalkonto,

27. valuteringsdag: den referenstidpunkt som används av en betaltjänstleverantör för att beräkna räntan på de medel som debiterats eller krediterats ett betalkonto.

mottagarens förfogande,

ramavtal: ett avtal om betaltjänster som reglerar genomförandet av kommande enskilda och successiva betalningstransaktioner och som kan innehålla skyldigheter och villkor för att öppna ett betalkonto,

referensväxelkurs: den växelkurs som ligger till grund för beräkningen av eventuell valutaväxling och görs tillgänglig av betaltjänstleverantören eller härrör från en offentligt tillgänglig källa,

referensräntesats: den räntesats som ligger till grund för beräkningen av eventuell tillämplig ränta och som härrör från en offentligt tillgänglig källa som kan kontrolleras av båda parterna i ett avtal om betaltjänster,

registrerad betaltjänstleverantör: en betaltjänstleverantör som undantagits från krav på tillstånd enligt 2 kap. 3 §,

startkapital: detsamma som i 1 kap. 5 § 18 lagen om bank- och finansieringsrörelse,

unik identifikationskod: en kombination av bokstäver, siffror eller symboler som tillhandahållits av en betaltjänstleverantör, och som en betaltjänstanvändare ska uppge för att otvetydigt identifiera en annan betaltjänstanvändare eller dennes betalkonto,

valuteringsdag: den referenstidpunkt som används av en betaltjänstleverantör för att beräkna räntan på de medel som debiterats eller krediterats ett betalkonto.

4 a kap. Betalkonto

Skyldighet att tillhandahålla betalkonto med grundläggande funktioner

1 §

Ett kreditinstitut enligt lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse får inte vägra en konsument som är lagligen bosatt inom EES att öppna ett betalkonto med sådana grundläggande funktioner enligt 2 § som institutet tillhandahåller andra konsumenter.

Första stycket gäller inte om det skulle strida mot lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller om det finns särskilda skäl mot att tillhandahålla konsumenten ett betalkonto.

Grundläggande funktioner

2 §

Med grundläggande funktioner avses

1. tjänster som krävs för att öppna, inneha och avsluta ett betalkonto,

2. tjänster som gör det möjligt att sätta in medel på ett betalkonto,

3. tjänster som gör det möjligt att inom EES över disk eller i uttagsautomater ta ut kontanter från ett betalkonto, och

4. utförande av följande betalningstransaktioner inom EES:

a) autogirering,

b) betalningar genom ett debetkort, inbegripet betalningar online, samt

c) betalningar, inbegripet stående överföringar, vid terminaler, över disk och via kreditinstitutets onlinetjänster.

Behandlingen av en ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner

3 §

Ett kreditinstitut ska behandla en ansökan från en konsument om betalkonto med grundläggande funktioner skyndsamt. Kreditinstitutet ska avgöra ärendet så snart som möjligt och senast inom tio bankdagar efter det att institutet tagit emot en fullständig ansökan.

Om kreditinstitutet avslår en ansökan, ska det omedelbart underrätta konsumenten om beslutet och lämna information om var han eller hon kan vända sig för att klaga på det. Underrättelsen ska vara skriftlig och utan kostnad för konsumenten. Om det är möjligt, ska skälen för beslutet framgå av underrättelsen.

Avgifter för betalkonto med grundläggande funktioner

4 §

Ett kreditinstitut får ta ut rimliga avgifter från en konsument för att tillhandahålla ett betalkonto med grundläggande funktioner.

Information om tjänster och avgifter

5 §

En betaltjänstleverantör ska i rimlig tid innan den ingår ett avtal om betalkonto ge konsumenten en förteckning över de mest representativa tjänsterna som är knutna till betalkonton i Sverige och, i den utsträckning betaltjänstleverantören tillhandahåller dessa tjänster, informera konsumenten om avgifterna för dem. Informationen ska lämnas i pappersform eller på annat varaktigt medium.

Betaltjänstleverantören ska också hålla förteckningen och en

ordlista som minst omfattar de begrepp som fastställs i förteckningen tillgängliga för konsumenten.

Betaltjänstleverantören ska, utöver de informationskrav som följer av 4 kap. minst en gång per år ge konsumenten kostnadsfri information om aktuella avgifter och räntesatser för de tjänster som är knutna till betalkontot. Betaltjänstleverantören och konsumenten ska komma överens om på vilket sätt avgifterna ska redovisas. Redovisningen ska lämnas i pappersform om konsumenten begär det.

Byte av betalkonto

6 §

En betaltjänstleverantör ska ha rutiner för en konsuments byte av betalkonto i samma valuta mellan betaltjänstleverantören och en annan betaltjänstleverantör i Sverige. Rutinerna ska säkerställa att ett sådant byte kan genomföras snabbt och utan onödiga olägenheter för konsumenten.

Den betaltjänstleverantör som konsumenten vill öppna ett betalkonto hos ska på begäran av konsumenten kontakta den betaltjänstleverantör som konsumenten har ett betalkonto hos och se till att bytet genomförs. Bytet ska vara genomfört inom den tidsram som anges i artikel 10 i betalkontodirektivet.

Om en konsument meddelar sin betaltjänstleverantör att han eller hon vill öppna ett betalkonto i ett annat land inom EES, ska betaltjänstleverantören bistå med viss information, överföring av medel och stängning av betalkontot. Detta ska ske inom den tidsram som anges i artikel 11 i betalkontodirektivet.

7 §

Avgifter, utöver de som avses i 4 kap. 15 §, som en betaltjänstleverantör tar ut av en konsument i samband med byte av betalkonto, ska vara rimliga och i linje med betaltjänstleverantörens faktiska kostnader.

8 §

En betaltjänstleverantör ska ersätta en konsument för ren förmögenhetsskada, som uppstår som en direkt följd av att betaltjänstleverantören inte har fullgjort sina skyldigheter enligt 6 §.

Ansvar enligt första stycket inträder inte i fall av osedvanliga eller oförutsägbara omständigheter som den som åberopar omständigheterna inte har något inflytande över och vars konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla ansträngningar. Ansvar inträder inte heller då en betaltjänstleverantör handlar i enlighet med svensk lag eller unionsrätt.

Uppsägning av ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner

9 §

Ett kreditinstitut får säga upp ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner bara om

1. konsumenten avsiktligt har använt betalkontot för olagliga ändamål,

2. det inte har förekommit några transaktioner på betalkontot under de senaste 24 månaderna,

3. konsumenten har lämnat felaktiga uppgifter när betalkontot öppnades, och korrekta uppgifter skulle ha lett till att han eller hon inte hade fått öppna ett sådant konto, eller

4. det finns särskilda skäl.

Om ett kreditinstitut beslutar att

säga upp ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner, ska institutet underrätta konsumenten om detta och om vart han eller hon kan vända sig för att klaga på beslutet. Underrättelsen ska vara skriftlig och utan kostnad för konsumenten. Om det är möjligt, ska skälen för uppsägningen framgå av underrättelsen.

Om kreditinstitutet säger upp avtalet med stöd av första stycket 2 eller 4, ska institutet underrätta konsumenten minst två månader innan uppsägningen träder i kraft. En uppsägning med stöd av första stycket 1 eller 3 får omedelbar verkan.

Bemyndiganden

10 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. den information och redovisning som en betaltjänstleverantör ska lämna eller hålla tillgänglig enligt 5 §,

2. rutiner för byte av betalkonto enligt 6 §, och

3. vilka uppgifter om betalkonton med grundläggande funktioner som en betaltjänstleverantör ska lämna till Finansinspektionen.

8 kap.

4 a §

Finansinspektionen får hänskjuta frågor som rör samarbete mellan behöriga myndigheter, särskilt om informationsutbyte, till Europeiska bankmyndigheten för tvistlösning i enlighet med artikel 23 i betalkontodirektivet.

Denna lag träder i kraft den dag som regeringen bestämmer i fråga om 4 a kap. 5 § och i övrigt den 1 maj 2017.

3 Ärendet och dess beredning

Europaparlamentet och rådet har antagit direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner, i det följande benämnt betalkontodirektivet, se *bilaga 1*.

Under förhandlingarna om betalkontodirektivet har en faktagrannering upprättats och överlämnats till riksdagen (2012/13:FPM117).

Regeringen gav i april 2015 en särskild utredare i uppdrag att bl.a. analysera vilka lagändringar som behövs för att genomföra reglerna i betalkontodirektivet i svensk rätt. Utredningen antog namnet 2015 års betaltjänstutredning. I januari 2016 överlämnade utredningen sin andra delrapport Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner. I delrapporten föreslås lagändringar som krävs för att genomföra betalkontodirektivet i svensk rätt. Utredningens lagförslag finns i *bilaga 2*.

Delrapporten har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2016/00127/B).

Inom Finansdepartementet har det därefter tagits fram en promemoria med utdrag ur utkast till lagrådsremiss Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner. Promemorian har remissbehandlats. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 4*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Remissvaren ingår i den remissammanställning som finns tillgänglig i ärendet.

4 Bakgrund

4.1 Betalkontodirektivet

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner, i det följande benämnt betalkontodirektivet, syftar till att undanröja återstående hinder för en totalt integrerad marknad för finansiella tjänster samt stärka medborgarnas förtroende för den inre marknaden och se till att även konsumenterna får del av dess fördelar.

Betalkontodirektivet gäller för konsumenters betalkonton (artikel 1). I direktivet definieras betalkonto som ett konto i en eller flera konsumenters namn som används för att utföra betalningstransaktioner (artikel 2). Direktivet ska tillämpas på betalkonton där konsumenterna åtminstone ska kunna placera medel, ta ut kontanter samt utföra och ta emot betalningstransaktioner, inklusive betalningar till och från tredje part. Som framgår av betalkontodirektivets fullständiga beteckning innehåller det materiella regler på tre områden.

Det första området gäller avgiftsinformation (artiklarna 3–6). Det finns sedan tidigare en skyldighet för betaltjänstleverantörer att informera om de avgifter som tas ut för betaltjänster. Betalkontodirektivet ska dock underlätta

för konsumenterna att jämföra avgifter mellan olika leverantörer och på så sätt ha bättre möjligheter att fatta informerade beslut. Direktivet innehåller därför inte bara regler om avgiftsinformation som ska lämnas, utan också hur den ska utformas (artikel 6).

Det andra området gäller byte av betalkonto, där direktivet syftar till att underlätta byte mellan betalkonton hos olika kreditinstitut (artiklarna 9–14). På så sätt ska konsumenternas rörlighet på marknaden öka (artikel 10).

Det tredje och sista området avser regler som ska garantera alla konsumenter som är lagligen bosatta inom EU tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (artiklarna 16 och 17). Diskriminering av konsumenter på grund av bosättningsort ska förbjudas för de konsumenter som vill öppna ett betalkonto utomlands (artikel 15). Kontona ska erbjudas kostnadsfritt eller till en rimlig avgift (artikel 18).

4.2 Gällande rätt

I samband med att lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse infördes avskaffades såväl bankernas ensamrätt som deras skyldighet att ta emot inlåning på konto. Det konstaterades att det vare sig från system- eller konsumentskyddssynpunkt var motiverat med en ensamrätt för bankerna att ta emot medel som är tillgängliga för insättarna med kort varsel (prop. 2002/03:139 s. 197).

Konsumentskyddsintresset av en säker placeringsform skulle i stället tillgodoses genom att medel skyddas av insättningsgaranti. Sådana insättningar kan enligt lagen (1995:1571) om insättningsgaranti göras inte bara hos svenska banker utan också hos utländska bankföretag, svenska kreditmarknadsföretag, utländska kreditföretag samt svenska värdepappersbolag och utländska värdepappersföretag, om de har tillstånd att ta emot kunders medel på konto. En skyldighet för dessa institut att ta emot garanterade insättningar infördes i den lagen (11 d §). Där anges att ett institut som erbjuder sig att ta emot fordringar som omfattas av insättningsgarantin är skyldigt att ta emot sådana insättningar av var och en, om det inte finns särskilda skäl mot det. Det innebär att alla, oavsett medborgarskap, ska ha möjlighet att placera sina pengar på ett säkert sätt. Institutet måste dock enligt penningtvättslagstiftningen kontrollera identiteten hos den som vill inleda en affärsförbindelse. Misstankar om penningtvätt utgör särskilda skäl att neka en insättning. Andra särskilda skäl kan vara att en kund tidigare varit ohederlig mot en bank eller ett annat institut eller att det finns risk för att en företrädare för ett institut genom att ta emot garanterade medel på något sätt främjar brott (se samma prop. s. 598.)

I samma lagstiftningsärende behandlades också frågan om huruvida banker ska vara skyldiga att tillhandahålla betaltjänster. Sådana synpunkter hade bl.a. framkommit i remissbehandlingen (se samma prop. s. 260 f.). Det konstaterades att frågan om s.k. tilläggstjänster behandlades av Finansinspektionen i ett allmänt råd och att myndigheten hade gjort en uppföljning av detta. Vissa problem hade konstaterats, men inte av en sådan omfattning att det fanns anledning att agera från lagstiftarens

sida. Med hänvisning till att Finansinspektionen kontinuerligt skulle bevaka frågan gjorde regeringen bedömningen att det då inte fanns behov av att ålägga instituten en skyldighet att tillhandahålla tilläggstjänster (se samma prop. s. 262).

5 Genomförande av betalkontodirektivet i svensk rätt

5.1 Ändringar i lagen om betaltjänster

<p>Regeringens förslag: Betalkontodirektivet genomförs i svensk rätt genom ändringar i lagen om betaltjänster.</p>

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Sveriges advokatsamfund* anser att det är lämpligare att direktivet i stället genomförs genom ändringar i den sektorslagstiftning som gäller för kreditinstitut.

Skälen för regeringens förslag

Lagen om betaltjänster

Till grund för det nuvarande svenska regelverket om betaltjänster ligger Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG, (det första betaltjänstdirektivet). Direktivets huvudsakliga syfte är att uppnå en mer harmoniserad inre marknad för betaltjänster och göra betalningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) lika enkla, effektiva och säkra som nationella betalningar. Direktivet har genomförts i svensk rätt genom lagen (2010:751) om betaltjänster och lagen (2010:738) om obehöriga transaktioner med betalningsinstrument. Lagen om betaltjänster innehåller bestämmelser om betaltjänster som tillhandahålls i Sverige och utförs inom EES i euro eller i någon annan av EES-ländernas valutor. I lagen finns också bestämmelser om betalningsinstitut och registrerade betaltjänstleverantörer. Lagen innehåller vidare bestämmelser om tillståndsplikt för tillhandahållande av betaltjänster, betalningsinstituts och registrerade betaltjänstleverantörers rörelse, informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster, genomförande av betaltjänster, behandling av personuppgifter, tillträde till betalningssystem, tillsyn och ingripanden. I lagen om betaltjänster regleras även grundläggande krav på insyn när det gäller avgifter som betaltjänstleverantörer tar ut för tjänster i samband med betalkonton.

Lagen om betaltjänster innehåller bestämmelser som träffar alla betaltjänstleverantörer, oavsett om de är kreditinstitut eller inte. Merparten av reglerna i betalkontodirektivet avser alla betaltjänstleverantörer. I

betalkontodirektivet anges att reglerna om jämförbarhet hos avgifter och byte av betalkonto bör tillämpas på samtliga betaltjänstleverantörer och inte endast kreditinstitut (artikel 1.3). I betalkontodirektivet finns dock vissa regler som tar sikte enbart på kreditinstitut (artikel 1.4). Medlemsstaterna får bestämma att de regler som avser tillgång till betalkonton även får tillämpas på andra betaltjänstleverantörer än de som är kreditinstitut (se avsnitt 5.2.2).

Utredningen föreslår att betalkontodirektivet genomförs i svensk rätt genom ändringar i lagen om betaltjänster. En alternativ lösning för att genomföra direktivet skulle, såsom *Sveriges advokatsamfund* föreslår, vara att göra det i den sektorslagstiftning som gäller för kreditinstitut. Eftersom betalkontodirektivet i huvudsak avser samtliga betaltjänstleverantörer och inte endast kreditinstitut, anser regeringen emellertid, i likhet med utredningen, att det är lämpligare att direktivet genomförs i lagen om betaltjänster.

Hänvisningsteknik

Vid genomförande av EU-direktiv bör utgångspunkten vara att direktivtexten transformeras till svensk författningstext. I denna lagrådsremiss har därför direktivtexten så långt som möjligt omarbetats till svensk författningstext. I vissa delar görs dock hänvisningar till betalkontodirektivet. Hänvisningarna till direktivet är statiska, dvs. avser direktivet i en viss angiven lydelse. Denna hänvisningsteknik har valts eftersom ändringar i direktivet bör föranleda överväganden av lagstiftaren om huruvida lagtexten behöver ändras.

5.2 Tillämpningsområdet

5.2.1 Kontoslag som omfattas av direktivet

Regeringens förslag: Skyldigheten att erbjuda betalkonton ska gälla betalkonton där konsumenten åtminstone kan placera medel på kontot, ta ut kontanter samt utföra och ta emot betalningstransaktioner.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svenska Bankföreningen* anser att det bör tydliggöras att inte alla typer av betalkonton avses utan endast sådana betalkonton som i vardaglig mening omnämns som transaktionskonton eller lönekonton.

Skälen för regeringens förslag: Enligt betalkontodirektivet är ett betalkonto ett konto i en eller flera konsumenters namn som används för att utföra betalningstransaktioner (artikel 2.3). Reglerna i betalkontodirektivet ska tillämpas på betalkonton där konsumenter åtminstone ska kunna placera medel, ta ut kontanter samt utföra och ta emot betalningstransaktioner, inklusive betalningar till och från tredje part (artikel 1). Medlemsstaterna får besluta att tillämpningen av hela eller delar av direktivet ska omfatta även andra betalkonton (artikel 1.6 andra stycket).

Termen betalkonto används i dag i lagen om betaltjänster, där den används bl.a. i definitionen av betaltjänster (1 kap. 2 §). Med betaltjänster avses i den

lagen bl.a. tjänster som gör det möjligt att sätta in kontanter på och ta ut kontanter från ett betalkonto samt de transaktioner som krävs för förvaltning av kontot. Ett betalkonto är då ett konto i betaltjänstanvändarens namn. Termen betalkonto används också i lagen (2011:755) om elektroniska pengar. I övrigt är termen betalkonto inte reglerad i svensk rätt. Det finns alltså ingen närmare reglering av betalkonton som avviker från de konton som omfattas av betalkontodirektivets tillämpningsområde. Det har inte heller framkommit några skäl för att tillämpa de bestämmelser som föreslås för att i svensk rätt genomföra betalkontodirektivet även på andra typer av betalkonton än de som anges i direktivet (artikel 1).

Konton som används främst för att ta emot och utföra betalningstransaktioner brukar ofta kallas transaktionskonto eller, om det är det konto till vilket löneutbetalningar görs, lönekonto. Kontotypen har dock olika namn i de olika kreditinstitutens produktutbud. Det varierar också vilka betaltjänster som är knutna eller kan knytas till kontona.

Betalkontodirektivet innebär inte att medlemsstaterna ska ställa upp krav på att kreditinstitut ska ta fram en särskild kontotyp som ska kallas betalkonto. Konton där kunden åtminstone kan placera medel samt utföra och ta emot betalningstransaktioner kommer definitionsmässigt att vara betalkonton oavsett vilken benämning kontot har hos kreditinstitutet.

Ett konto som har betalkontots egenskaper är ett betalkonto även om det till kontot har knutits eller kan knytas andra funktioner än de grundläggande funktioner som regleras i betalkontodirektivet (artikel 17). Skyldigheten för kreditinstitut att tillhandahålla betalkonton till vilka grundläggande funktioner kan knytas begränsar sig visserligen till de grundläggande funktionerna enligt direktivet (artikel 16). I dessa ingår exempelvis inte någon form av kredit. Ett kreditinstitut ska dock inte kunna undandra sig skyldigheten att erbjuda betalkonto genom att ha obligatoriska tilläggstjänster som inte ingår i de grundläggande funktionerna. Om kunden inte har möjlighet att välja bort dessa tilläggstjänster, ska de inte påverka kreditinstitutets skyldighet att erbjuda kontot. Kreditinstitutet ska då vara skyldigt att erbjuda kontot med de funktioner som ingår.

Enligt regeringens mening bör de bestämmelser som genomför betalkontodirektivet i svensk rätt gälla för betalkonton där kunden åtminstone kan placera medel på kontot, ta ut kontanter samt utföra och ta emot betalningstransaktioner. Som *Svenska Bankföreningen* påpekar omfattas emellertid inte alla betalkonton. I betalkontodirektivet (skäl 12) anges att betalkonton med mer begränsade funktioner bör undantas från direktivets tillämpningsområde. Detta innebär att exempelvis sparkonton, kreditkortskonton och konton för elektroniska pengar i princip bör undantas om dessa konton inte används för dagliga betalningstransaktioner.

5.2.2 Aktörer som omfattas

<p>Regeringens förslag: Skyldigheten att tillhandahålla en konsument ett betalkonto med grundläggande funktioner ska gälla för kreditinstitut. Skyldigheten ska endast gälla för institut som tillhandahåller betalkonton med grundläggande funktioner.</p>
--

Bestämmelserna i lagen om betaltjänster om jämförbarhet hos avgifter och byte av betalkonto ska gälla för samtliga betaltjänstleverantörer.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningen föreslår dock inte att bestämmelserna i lagen om betaltjänster om jämförbarhet hos avgifter och byte av betalkonto ska gälla för samtliga betaltjänstleverantörer.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Finansinspektionen* tar upp frågan om även andra betaltjänstleverantörer än kreditinstitut bör omfattas av icke-diskrimineringsregeln, eftersom det finns andra betaltjänstleverantörer än kreditinstitut som tillhandahåller betalkonton med grundläggande funktioner till konsumenter. Vidare ifrågasätter *Finansinspektionen* om betalkontodirektivet kan anses vara fullständigt genomfört när samtliga bestämmelser i lagen om betaltjänster föreslås gälla enbart för kreditinstitut. *Finansinspektionen* anser att kraven i kapitel II och III i betalkontodirektivet i vissa delar även ska gälla för betaltjänstleverantörer som erbjuder betalkonto med grundläggande funktioner.

Skälen för regeringens förslag: Medlemsstaterna ska se till att alla kreditinstitut eller ett tillräckligt antal kreditinstitut erbjuder betalkonton med grundläggande funktioner (artikel 16.1 i betalkontodirektivet). Antalet kreditinstitut bör vara tillräckligt högt för att säkerställa att alla konsumenter omfattas och för att undvika diskriminering och snedvridning av konkurrensen. I princip bör betalkonton med grundläggande funktioner enligt direktivet erbjudas av så många kreditinstitut som möjligt. Det är inte tillräckligt att betalkonton med grundläggande funktioner enbart erbjuds av kreditinstitut som endast tillhandahåller betalkonton med tjänster online (artikel 16.1 och skäl 44).

Den kontraheringsplikt som i dag finns enligt lagen om insättningsgaranti i fråga om inlåning gäller svenska banker, utländska bankföretag, utländska kreditföretag samt svenska och utländska värdepappersföretag som har tillstånd att ta mot kunders medel på konto (2 och 11 d §§). Regeringen konstaterar att den lagen delvis avser en annan krets än den som är relevant för genomförandet i svensk rätt av reglerna i betalkontodirektivet om skyldighet att erbjuda betalkonton. Lagen om insättningsgaranti bör därför inte vara utgångspunkten för vilka institut som bör omfattas av skyldigheten att erbjuda betalkonton till vilka grundläggande funktioner kan knytas.

Flertalet av de grundläggande funktionerna enligt betalkontodirektivet är betaltjänster som regleras i lagen om betaltjänster. Kreditinstitut är betaltjänstleverantörer enligt den lagen (1 kap. 3 §). Lagen om betaltjänster omfattar dock även andra aktörer som är betaltjänstleverantörer. Detta innebär att den lagen har ett alltför stort tillämpningsområde för att vara en lämplig utgångspunkt för en reglering av skyldigheten att erbjuda betalkonton.

Enligt betalkontodirektivet ska skyldigheten att erbjuda betalkonton omfatta alla kreditinstitut eller ett tillräckligt antal kreditinstitut (artikel 16.1). Det går att argumentera för att det är mindre lämpligt att skyldigheten omfattar exempelvis mindre nischbanker och att det i stället bara bör vara de största kreditinstituterna som ska vara skyldiga att erbjuda betalkonton med grundläggande funktioner. Det är dock inte lämpligt att

i lagstiftningen peka ut vissa kreditinstitut. För att genomföra betalkontodirektivet i svensk rätt krävs det att de bestämmelser som införs riktar sig till en i allmänna termer bestämd krets, dvs. alla kreditinstitut eller alla kreditinstitut som uppfyller vissa bestämda förutsättningar. Lagtekniskt skulle det i och för sig gå att begränsa regleringen till att gälla kreditinstitut av en viss storlek. En sådan lagstiftningsteknik skulle emellertid kunna medföra att exempelvis sparbanker inte omfattas trots att de kan vara stora lokalt. Det skulle också innebära att lagstiftningen inte blir konkurrensneutral.

Den gällande definitionen av kreditinstitut enligt EU-rätten är företag vars verksamhet består i att från allmänheten ta emot insättningar eller andra återbetalbara medel och att bevilja krediter för egen räkning (artikel 4.1 i Europaparlamentets och rådets förordning [EU] nr 575/2013 av den 26 juni 2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av förordning [EU] nr 648/2012). Den EU-rättsliga definitionen av kreditinstitut omfattar både banker och kreditmarknadsföretag enligt svensk rätt. EU:s regelverk för kreditinstitut har i stort sett genomförts på samma sätt för banker och kreditmarknadsföretag. Sedan år 2004 regleras de också i en gemensam lag, lagen om bank- och finansieringsrörelse.

I lagen om bank- och finansieringsrörelse avses med bankrörelse en rörelse i vilken det ingår betalningsförmedling via generella betalsystem och mottagande av medel som efter uppsägning är tillgängliga för fordringsägaren inom högst 30 dagar (1 kap. 3 §). Med generella betalsystem avses system för förmedling av betalningar från ett stort antal från varandra fristående betalare avsett att nå ett stort antal från varandra fristående slutliga betalningsmottagare. Med finansieringsrörelse avses i samma lag (1 kap. 4 §) en rörelse i vilken det ingår näringsverksamhet som har till ändamål att ta emot återbetalningspliktiga medel från allmänheten, och lämna kredit, ställa garanti för kredit eller i finansieringssyfte förvärva fordringar eller upplåta lös egendom till nyttjande (leasing).

Enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse (2 kap.) gäller tillståndsplikt för svenska företag som vill driva bankrörelse, med undantag för verksamhet som består i utgivning av elektroniska pengar enligt lagen om elektroniska pengar, eller tillhandahållande av betaltjänster enligt lagen om betaltjänster. Tillståndsplikt gäller också i de flesta fall för att driva finansieringsrörelse, dock med undantag för banker och några andra företag som regleras av annan lagstiftning. Det finns också undantag från tillståndsplikten i vissa specifika situationer.

Utländska kreditinstitut som hör hemma inom EES får driva verksamhet i Sverige med stöd av tillståndet i hemlandet (4 kap. 1–3 §§ lagen om bank- och finansieringsrörelse). Den tillsyn som Finansinspektionen utövar i Sverige över dessa företag är också begränsad, och det primära tillsynsansvaret finns i hemlandet. För andra utländska företag gäller tillståndsplikt för att driva bank- eller finansieringsrörelse i Sverige (4 kap. 4–6 §§ samma lag).

Tillståndsplikten enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse utgör ramen för tillsynen enligt den lagen. I fråga om skyldigheten att erbjuda betalkonton ger också tillståndsplikten en relevant avgränsning. Enligt regeringens mening bör därför skyldigheten att erbjuda betalkonton med grundläggande funktionen gälla för kreditinstitut enligt lagen om bank- och

finansieringsrörelse. *Finansinspektionen* tar upp frågan om även andra betaltjänstleverantörer än kreditinstitut bör omfattas av skyldigheten att erbjuda betalkonto med grundläggande funktioner till konsumenter. I betalkontodirektivet anges emellertid att reglerna om tillgång till betalkonton med grundläggande funktioner bör tillämpas endast på kreditinstitut (artikel 1.4). Regeringen anser mot bakgrund härav att skyldigheten att erbjuda betalkonton med grundläggande funktioner endast bör gälla kreditinstitut, dvs. banker och kreditmarknadsföretag.

Finansinspektionen tar även upp frågan om inte alla betaltjänstleverantörer som erbjuder betalkonto, dvs. inte enbart kreditinstitut, i vart fall bör omfattas av vissa av kraven i betalkontodirektivet. I betalkontodirektivet anges att bestämmelserna om jämförbarhet hos avgifter och byte av betalkonto bör tillämpas på samtliga betaltjänstleverantörer och inte bara på kreditinstitut (artikel 1.3). Regeringen instämmer i *Finansinspektionens* synpunkter i denna del och anser att bestämmelserna i lagen om betaltjänster om jämförbarhet hos avgifter och byte av betalkonto bör gälla för samtliga betaltjänstleverantörer.

5.3 Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

5.3.1 Rätt till betalkonto

Regeringens förslag: Rätten till betalkonto med grundläggande funktioner ska gälla för konsumenter som är lagligen bosatta inom EES.

En definition av lagligen bosatt inom EES tas in i lagen om betaltjänster.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag innehåller dock inte någon definition av uttrycket lagligen bosatt inom EES.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Sveriges riksbank* anser att även företag och föreningar ska omfattas av rätten att öppna betalkonto med grundläggande funktioner och föreslår att alla företag och föreningar med säte i ett land inom EES ska ha en sådan rätt. *Finansinspektionen* påpekar att problemen med företag som vägras öppna betalkonto med grundläggande funktioner möjligen är större än vad utredningen ger uttryck för. *Sveriges advokatsamfund* anser att det finns anledning att se över och i en särskild utredning belysa bl.a. ideella föreningars tillgång till betaltjänster, inklusive frågan om kontanthantering. *Kammarrätten i Stockholm* noterar att ”lagligen” uteslutits ur förslaget till lagtext. Då bosättningsbegreppet skiljer sig från det bosättningsbegrepp som används i annan lagstiftning bör det definieras för att undvika missförstånd. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* anser att formuleringen när det gäller rätten för konsument att öppna ett betalkonto är alltför kategorisk och därför väcker frågor om behörighet och rättshandlingsförmåga. Lagförslaget bör därför kompletteras på så sätt att även ”lagliga hinder” kan utgöra skäl för att vägra öppna ett konto. *Polismyndigheten* anser att det är önskvärt att möjligheten för

kreditinstitut att skapa ett gemensamt register över sådana betalkonton som konsumenter utan personnummer och samordningsnummer erhåller ses över. *Säkerhetspolisen* anser att det bör övervägas om det är möjligt att ställa krav på att sökande med endast LMA-kort till styrkande av sin identitet, ska göra ett fysiskt besök hos kreditinstitutet inför öppnandet av ett betalkonto. *Svenska Bankföreningen* efterlyser tydlighet i fråga om vilka beaktanden bankerna ska göra för att leva upp till penningtvättsregelverket. *Riksförbundet Frivilliga Samhällsarbetare* föreslår att bland de uppräknade skälen till att neka en ansökan om betalkonto även ska läggas att en person är ställd under förvaltare eller att detta i vart fall innefattas under begreppet andra särskilda skäl.

Skälen för regeringens förslag

Konsumenter

Enligt betalkontodirektivet gäller rätten till betalkonto för konsumenter som är lagligen bosatta inom Europeiska unionen (artikel 16.2). Detta omfattar såväl unionsmedborgare som tredjelandsmedborgare och inbegriper konsumenter som saknar fast adress, asylsökande samt konsumenter som inte har beviljats uppehållstillstånd men som av rättsliga eller faktiska skäl inte kan utvisas. Med konsument avses enligt direktivet en fysisk person som handlar för ändamål som faller utanför hans eller hennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke (artikel 2.1). Rätten gäller oberoende av konsumentens bostadsort. Enligt betalkontodirektivet krävs det inte heller att konsumenten har en fast adress, vare sig i Sverige eller i någon annan medlemsstat (artikel 16.2).

Regeringen anser att en grundläggande förutsättning för rätten att öppna ett konto, oavsett om detta är ett betalkonto eller inte, är att den som önskar göra det har såväl rättshandlingsförmåga som behörighet att öppna ett sådant konto. Även personer med begränsad rättshandlingsförmåga kan ha rätt att öppna konto. Den som t.ex. saknar rättshandlingsförmåga, och därför inte kan ingå bindande avtal eller utföra andra rättshandlingar, har däremot inte möjlighet att öppna ett betalkonto med grundläggande funktioner. Detta följer bl.a. av allmänna avtalsrättsliga principer och något särskilt förtydligande i lagen om betaltjänster, såsom *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* och *Riksförbundet Frivilliga Samhällsarbetare* efterfrågar, är därför inte påkallat.

När det gäller bosättningsbegreppet finns det i svensk rätt flera olika typer av bosättningsbegrepp, t.ex. i folkbokföringslagen (1991:481), studiestödslagen (1999:1395) och socialförsäkringsbalken. Enligt dessa regelverk är en asylsökande person inte att anse som bosatt i Sverige. Då även asylsökande personer har rätt till betalkonto med grundläggande funktioner är det enligt regeringens uppfattning inte lämpligt att hänvisa till något av dessa regelverk när det gäller kravet på lagligen bosatt i betalkontodirektivets mening. För att undvika missförstånd om vad som avses med lagligen bosatt i betalkontodirektivets mening anser regeringen, i likhet med *Kammarrätten i Stockholm*, dels att det bör anges i lagen om betaltjänster att det är lagligen bosatt som avses, dels att bosättningsbegreppet bör definieras i lagen på motsvarande sätt som i betalkontodirektivet (artikel 2.2).

Regeringen konstaterar att de frågor som *Polismyndigheten* och *Säkerhetspolisen* tar upp främst har bäring på det regelverk som gäller enligt lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Det är dessutom frågor som skulle kräva ytterligare överväganden och remittering av förslag och det finns det inte utrymme för inom ramen för det förevarande lagstiftningsärendet. Mot denna bakgrund bör frågorna inte hanteras i detta sammanhang.

Rätten för konsumenter till betalkonto är enligt direktivet begränsad till konsumenter som lagligen bosatta inom EU (EES). Frågan är om det finns skäl att gå utöver det som följer av betalkontodirektivet och ge samma rätt till alla konsumenter oavsett bosättningsort.

Lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, som även gäller när konsumenter vill öppna konto, avser att motverka eventuella problem med penningtvätt och finansiering av terrorism via betalkonton. Tillämpningen är dock i praktiken ofta svår för kreditinstituten. I fråga om konsumenter från länder utanför EES finns även risk för att kundidentifieringen blir avsevärt svårare än för konsumenter lagligen bosatta inom EES. Det gäller särskilt om ansökan om konto görs på distans.

Det kan i och för sig hävdas att kontraheringsplikten i lagen om insättningsgaranti redan i dag ger alla konsumenter möjlighet att få ett konto och att en utsträckning till att gälla betalkonto inte torde medföra några större problem. När det gäller frågor som rör penningtvätt innebär dock förekomsten av betaltjänster större risker än kontot i sig.

Regeringen anser med hänsyn till det anförda att skyldigheten för kreditinstitut att tillhandahålla betalkonto med grundläggande funktioner till konsumenter bör gälla enbart konsumenter som är lagligen bosatta inom EES.

Företag och föreningar

Flera remissinstanser efterfrågar att rätten till betalkonto utvidgas till att gälla även andra än konsumenter. Frågan är därför om alla eller en begränsad krets av företagare eller föreningar inom eller utom EES bör ha rätt till betalkonto med grundläggande funktioner. Även om behovet av betalkonto för andra grupper än konsumenter inte är lika väl utrett kan det inte uteslutas att det finns företag och föreningar som skulle behöva en i lag fastställd rätt till betalkonto med grundläggande funktioner. Visserligen har företag och föreningar ofta behov av andra betaltjänster än konsumenter, men för den företagare eller den förening som i dag inte har möjlighet att få ett konto över huvud taget skulle ett betalkonto till vilket grundläggande funktioner kan knytas ändå vara en förbättring. När det gäller behovet av betaltjänster har företagare t.ex. behov av att ha giro för att enkelt kunna fakturera sina kunder. I de företagarpaket som kreditinstituten erbjuder kan det också finnas exempelvis redovisnings- och administrationstjänster. Behovet av betaltjänster skiljer sig alltså något mellan konsumenter respektive företag och föreningar. Det kan dock inte sägas att de betaltjänster som ingår i de grundläggande funktionerna generellt inte skulle vara användbara för företagare och föreningar. En reglering som bara omfattar vissa typer av företag och föreningar eller bara företag och föreningar från Sverige eller EES framstår

som svåra att genomföra i praktiken och skulle sannolikt också kunna angripas som konkurrensbegränsande.

Mot denna bakgrund anser regeringen, i likhet med utredningen, att de lagstiftningsåtgärder som skulle kunna komma i fråga för att säkerställa föreningars och företags rätt till betalkonto med grundläggande funktioner medför bl.a. gränsdragningsvårigheter och större risker för att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism. Härtill kommer även att frågan om införande av en rätt för företag och ideella föreningar till ett betalkonto med grundläggande funktioner är något som ligger utanför betalkontodirektivets räckvidd.

Regeringen anser mot bakgrund av det anförda att skyldigheten att tillhandahålla betalkonto med grundläggande funktioner inte bör omfatta även andra än konsumenter.

5.3.2 Skyldighet att erbjuda grundläggande funktioner

Regeringens förslag: Ett kreditinstitut får inte vägra en konsument att öppna ett betalkonto med sådana grundläggande funktioner som det tillhandahåller andra konsumenter.

Regeringens bedömning: Det bör inte införas någon skyldighet för kreditinstitut att tillhandahålla alla grundläggande funktioner. Tillgången till de betaltjänster som avses i betalkontodirektivet är tillräckligt i förhållande till vad som kan krävas för genomförande av direktivet.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: *Sveriges riksbank* anser att det bör införas en skyldighet för kreditinstituten att erbjuda betalkonton med grundläggande funktioner utifrån sina kunders behov av betaltjänster. *Göta hovrätt, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Sveriges konsumenter, Loomis och Sveriges hembygdsförbund* ifrågasätter om det är förenligt med direktivets konsumentskyddande syfte att kreditinstituten fritt ska kunna välja vilka grundläggande funktioner som de vill erbjuda sina kunder, bl.a. när det gäller tillgången till kontanttjänster. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* påpekar att dess bevakning visar att tillgången till kontanttjänster inte motsvarar samhällets behov. *Länsstyrelsen i Dalarnas län* och *Post- och Telestyrelsen* menar att det är särskilt svårt för individer som inte hänger med i den digitala utvecklingen och att betaltjänsterna behöver anpassas även till dessa grupper. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anser att det är av stor vikt att fortsättningsvis bevaka, följa upp och analysera människors behov och förutsättningar när det gäller tillgång till betaltjänster. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* anser att det är önskvärt med en lagstiftning som möjliggör ålägganden avseende kontanthantering och service, men menar att förslag avseende detta kan läggas senare efter fördjupad utredning. *Konsumentverket* och *Svensk Handel* anser att det är angeläget att utvecklingen till ett kontantlöst samhälle inte går för fort. *Tillväxtverket* anser att det ur ett företags- och tillväxtperspektiv bör övervägas att ställa högre krav på banker och andra kreditinstitut att tillhandahålla kontant-

hantering. *Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst* påpekar att skuldsatta i många fall inte har tillgång till all digital teknik som kan krävas för att leva i ett kontantlöst samhälle. *Riksförbundet frivilliga samhällsarbetare* pekar på att personer som har god man, särskilt förordnad vårdnadshavare eller förvaltare många gånger inte har förmåga att hantera kort och anser att man bör ställa krav på tillgången till kontanttjänster för de konsumenter som inte har några alternativ. *Pensionärernas Riksorganisation, SPF Seniorerna, Svenska Kommunalpensionärs förbund* och *Sveriges hembygdsförbund* anser att bankerna ska åläggas en skyldighet att tillhandahålla och ta emot kontanter.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Betalkontodirektivets krav

Enligt betalkontodirektivet ska konsumenter garanteras tillgång till betal-konto med en rad grundläggande funktioner (artikel 17.1 första stycket). De grundläggande funktioner som avses är tjänster som möjliggör följande:

- Operationer som krävs för att öppna, inneha och avsluta själva kontot.
- Insättning av medel.
- Uttag av kontanter över disk eller i uttagsautomat under eller utanför kreditinstitutets öppettider.
- Utförande av betalningstransaktioner inom EU (EES).

Följande betalningstransaktioner ska kunna utföras:

- Autogirering.
- Betalningstransaktioner genom debetkort, inbegripet betalningar online.
- Betalningar, inbegripet stående överföringar, vid terminaler och över disk och via kreditinstitutets onlinetjänster, i den mån dessa är tillgängliga.

De ovan nämnda tjänsterna ska erbjudas i samma utsträckning som kreditinstituten redan erbjuder dem till konsumenter med andra betal-konton än betalkonton med grundläggande funktioner (artikel 17.1 andra stycket). Tillgången till betalkonto med grundläggande funktioner får inte villkoras av köp av ytterligare tjänster eller av aktier i kreditinstitutet, om inte det sistnämnda är ett villkor för alla kunder i institutet (artikel 16.9). De grundläggande tjänsterna får inte heller begränsas i antalet operationer som utförs på betalkontot (artikel 17.4).

De flesta kreditinstitut som driver bankrörelse, däribland de fyra storbankerna i Sverige, erbjuder i dag i någon form de tjänster som enligt betalkontodirektivet ingår i de grundläggande funktionerna. Däremot erbjuds inte alla tjänster på alla kontor. Typexemplet är naturligtvis hantering av kontanter över disk, som vissa kreditinstitut har begränsat till ett mindre antal kontor. Vissa mindre kreditinstitut har inte heller ett kontorsnät utan tillhandahåller endast betaltjänster online. Det finns även kreditinstitut som över huvud taget inte erbjuder alla de grundläggande funktionerna. Vissa kreditinstitut har valt att nischa sig inom något område

och därmed helt valt bort att erbjuda andra tjänster. Det finns exempelvis kreditinstitut som erbjuder korttjänster och konto men som inte deltar i betalningssystemet.

Att alla kreditinstitut inte tillhandahåller alla grundläggande funktioner torde emellertid i de flesta fall inte medföra några stora problem för den generella tillgången till de aktuella tjänsterna. Det avgörande är att det finns ett tillräckligt antal kreditinstitut som tillhandahåller alla grundläggande funktioner. Detta ligger också i linje med betalkontodirektivet (artikel 17.1), som innebär att tjänsterna ska erbjudas i samma utsträckning som kreditinstitutet redan erbjuder dem till konsumenter med andra betalkonton än betalkonton med grundläggande funktioner.

Att kräva av alla kreditinstitut att de ska vara skyldiga att erbjuda betaltjänster utifrån kundernas behov, vilket *Sveriges riksbank* önskar, skulle t.ex. kunna innebära att kreditinstitut som i dag endast har online-tjänster skulle kunna bli skyldiga att inrätta kontorsnät. I betalkontodirektivet ställs det inte upp något så långtgående krav och någon sådan skyldighet krävs inte för att genomföra direktivet i svensk rätt. Ett förslag om att införa en sådan skyldighet skulle dessutom kräva remittering och det finns det inte utrymme för inom ramen för det förevarande lagstiftningsärendet.

Flera remissinstanser ifrågasätter om det är förenligt med direktivets konsumentskyddande syfte att kreditinstitutet fritt ska kunna välja vilka grundläggande funktioner som de vill erbjuda sina kunder.

Som anføres ovan anser regeringen att det avgörande är att det finns ett tillräckligt antal kreditinstitut som tillhandahåller alla grundläggande funktioner. Enligt regeringens uppfattning är detta i linje med betalkontodirektivets krav på att de grundläggande funktionerna ska erbjudas i samma utsträckning som kreditinstitutet redan erbjuder dem till konsumenter med andra betalkonton än betalkonton med grundläggande funktioner.

I kravet på att betalkonto med grundläggande funktionerna ska erbjudas i samma utsträckning som ett kreditinstitut redan erbjuder dem till konsumenter ligger att en konsument fritt ska kunna välja vilken eller vilka av de tjänster som institutet tillhandahåller som han eller hon vill ta i anspråk. Det innebär även att tillgången till betalkonto med grundläggande funktioner inte kan villkoras av köp av ytterligare tjänster eller begränsas i antalet operationer.

Länsstyrelsen i Dalarnas län och *Post- och Telestyrelsen* menar att det är särskilt svårt för individer som inte hänger med i den digitala utvecklingen och att betaltjänsterna behöver anpassas även till dessa grupper. Vidare anser *Länsstyrelsen i Stockholms län* att det är av stor vikt att fortsättningsvis bevaka, följa upp och analysera människors behov och förutsättningar när det gäller tillgång till betaltjänster.

Regeringen har som mål att alla i samhället ska ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Det statliga åtagandet omfattar endast de orter och den landsbygd där behovet av grundläggande betaltjänster inte tillgodoses av marknaden (se prop. 2006/07:55). Länsstyrelserna har fått i uppdrag att bevaka att de grundläggande betaltjänsterna motsvarar samhällets behov. Länsstyrelserna utför också andra stödåtgärder och utvecklingsinsatser. Därutöver pågår ett arbete inom EU med ett förslag till direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning, regler och administrativa åtgärder avseende tillgänglig-

hetskrav för produkter och tjänster (se Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om direktiv om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning, regler och administrativa åtgärder avseende tillgänglighetskrav för produkter och tjänster, KOM [2015] 615 slutlig). Direktivet är avsett att hjälpa medlemsstaterna att fullgöra såväl sina nationella åtaganden som sina skyldigheter enligt Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning när det gäller tillgänglighet. Medlemsstaterna ska t.ex. vara skyldiga att säkerställa att vissa krav avseende t.ex. bankomater och banktjänster uppfylls.

Regeringen anser mot bakgrund av det som anförs ovan att några ytterligare åtgärder inte behöver vidtas i detta avseende för att i svensk rätt genomföra betalkontodirektivet. Regeringen anser inte heller att detta är en fråga som bör hanteras i det förevarande lagstiftningsärendet.

Tillgången till kontanttjänster

Ett område skiljer sig dock från de övriga, nämligen hanteringen av kontanter. Allt fler kreditinstitut avsäger sig hantering av kontanter över disk, och de kreditinstitut som har kvar kontanthantering begränsar i allt större utsträckning antalet kontor där detta erbjuds.

Det måste framhållas att avvecklingen av kontanthantering i vart fall delvis är en följd av att den faktiska efterfrågan på och användningen av kontanter minskat dramatiskt de senaste åren. Minskad kontantanvändning driver på avvecklingen av kontanthantering samtidigt som avvecklingen i sig gör det svårare att få tag på, använda eller sätta in kontanter.

Behovet av kontanter hänger även i många fall samman med möjligheterna att använda andra betalningsmetoder. I och med att betalkontodirektivet genomförs i svensk rätt kommer fler konsumenter att få rätt att öppna betalkonto med grundläggande funktioner. Därmed kommer fler konsumenter att få möjlighet att t.ex. betala med kort och att göra kontantuttag i uttagsautomater, i kortterminaler och hos ombud. Enligt uppgift från Svenska Bankföreningen pågår även ett arbete med att installera fler uttags- och insättningsautomater genom att Bankomat AB etablerar s.k. kontantcenter på ett 60-tal orter i Sverige. Behovet av kontanthantering över disk på bankkontor kan därför antas minska ytterligare.

Frågan är då om kreditinstitutens minskade hantering av kontanter lett till att betalkontodirektivets krav på tillgång till grundläggande funktioner i form av tjänster som möjliggör insättning av medel på ett betalkonto och som möjliggör uttag av kontanter inte kan anses uppfyllt.

Betalkontodirektivet ställer inte upp några krav på att kontanthantering ska kunna ske över disk, utan det är tillräckligt att uttag och insättning kan göras i automater. Även om flera banker dragit ner på kontanthanteringen över disk så finns det möjligheter att ta ut kontanter via uttagsautomater eller via ombud, t.ex. butiker. Insättningsmöjligheterna är i dag något sämre än uttagsmöjligheterna. De som drabbas av detta är framför allt handlare som har svårt att sätta in sina dagskassor. Betalkontodirektivet innebär dock inga krav på insättningsmöjligheter för näringsidkare. Konsumenter har vanligtvis inte behov av att sätta in kontanter särskilt ofta. De har också möjlighet att avhända sig kontanter genom att använda dem i handeln. Det gör att ett större avstånd till insättnings-

möjligheter är acceptabelt. Som anges ovan pågår också ett arbete med att förbättra tillgången till insättningsautomater.

Regeringen anser därför, i likhet med utredningen, att även tillgången till kontanthantering är tillräcklig för att uppfylla betalkontodirektivets krav.

Flera remissinstanser framför att kontanthantering minskat i alltför snabb takt och att det medfört problem för vissa grupper som inte kan eller vill använda kort. Problemen med kontanthantering gäller även föreningar och småföretagare som är beroende av en fungerande kontanthantering bl.a. för att kunna sätta in dagskassor. Remissinstanserna anser därför att det finns behov av att ställa högre krav på kreditinstituten när det gäller kontanthantering och att samtliga kreditinstitut bör vara skyldiga att tillhandahålla kontanthantering.

Regeringen konstaterar att det finns en kvarstående efterfrågan på manuella kontantjänster över disk när det gäller såväl konsumenter som föreningar och företag. Regeringen anser dock, i likhet med utredningen, att några sådana lagstiftningsåtgärder som skulle kunna komma i fråga för att tillgodose det kvarvarande behovet av kontanthantering över disk inte krävs för att uppfylla betalkontodirektivets krav på tillgång till betaltjänster med grundläggande funktioner. Regeringen anser inte heller att detta är en fråga som bör hanteras i det förevarande lagstiftningsärendet.

5.4 Ansökan om betalkonto och uppsägning av avtal

5.4.1 Behandling av ansökan om betalkonto

Regeringens förslag: En ansökan från en konsument om betalkonto med grundläggande funktioner ska behandlas skyndsamt. Kreditinstitutet ska avgöra ärendet så snart som möjligt och senast inom tio bankdagar efter det att kreditinstitutet har tagit emot en fullständig ansökan.

Om kreditinstitutet avslår ansökan, ska det omedelbart underrätta konsumenten om beslutet och om var han eller hon kan vända sig för att klaga på det. Underrättelsen ska vara skriftlig och utan kostnad för konsumenten. Om det är möjligt, ska skälen för beslutet framgå av underrättelsen.

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet* påpekar att det absoluta kravet på max tio bankdagens beslutstid medför problem när det gäller institutens möjligheter att hinna göra de kontroller som är nödvändiga, inte minst ur penningtvättsynpunkt och kravet på att ”känna sina kunder”.

Skälen för regeringens förslag: Medlemsstaterna ska se till att kreditinstitut som erbjuder betalkonton med grundläggande funktioner öppnar ett betalkonto eller avslår ansökan om ett betalkonto utan onödigt dröjsmål och senast tio bankdagar efter det att en fullständig ansökan har tagits emot (artikel 16.3 i betalkontodirektivet). Underrättelsen ska vara

skriftlig och utan kostnad för konsumenten. Om möjligt ska skälen för avslaget framgå av underrättelsen, om inte dessa skäl skulle skada den nationella säkerheten, den allmänna ordningen eller strida mot reglerna om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (artikel 16.7 i betalkontodirektivet). Reglerna i direktivet bör genomföras i motsvarande bestämmelser i lagen om betaltjänster.

Regeringen anser, i likhet med *Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet*, att det kan medföra problem för kreditinstituten att hinna genomföra de kontroller som är nödvändiga för att uppfylla kraven i lagstiftningen mot penningtvätt. Enligt betalkontodirektivet (artikel 16.4) ska dock ett kreditinstitut avslå en ansökan om betalkonto om öppnandet av ett sådant konto skulle innebära en överträdelse av den lagstiftningen, exempelvis om kreditinstitutet inom de tio bankdagarna inte kunnat identifiera kunden på ett tillförlitligt sätt. Tidskravet enligt betalkontodirektivet är emellertid absolut och fristen börjar räknas från det att en ansökan är fullständig. Vilka uppgifter som behövs för att en ansökan ska anses som fullständig kan skilja sig åt mellan olika kreditinstitut och om en ansökan görs på ett bankkontor eller på annat sätt.

5.4.2 Grunder för avslag av ansökan om betalkonto

Regeringens förslag: En konsuments ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner ska avslås om öppnandet av ett konto strider mot lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Den får också avslås om det finns särskilda skäl mot att tillhandahålla konsumenten ett betalkonto.

Regeringens bedömning: Det bör inte införas något krav på att konsumenten visar att han eller hon har genuint intresse av kontot och inte heller en möjlighet för kreditinstitutet att avslå en ansökan om betalkonto på den grunden att en konsument redan har ett sådant konto i Sverige.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem. *Göta hovrätt* ifrågasätter om en så allmänt hållen formulering som ”särskilda skäl” är förenlig med direktivets krav på att det ska vara fråga om ”avgränsade och specifika ytterligare fall”. *Konsumentverket* anser att det bör preciseras under vilka förhållanden en konsument ska kunna nekas ett betalkonto med grundläggande funktioner och anser att kraven för att få neka en konsument ett betalkonto bör harmoniseras med kraven för hävning av ett grundläggande betalkonto. *Säkerhetspolisen* anser att det vore önskvärt att det tydliggörs hur kreditinstituten ska hantera en ansökan i det fall en person förekommer på en av EU utfärdad sanktionslista och om det kan utgöra ett hinder för att få ett betalkonto. *Svenska Bankföreningen* efterlyser tydlighet i fråga om vilka beaktanden bankerna ska göra för att leva upp till penningtvättsregelverket och anser att regeringen och berörda myndigheter måste ta ansvar och fungera som stödfunktion till bankerna vid kontroll av utländska identitetshandlingar. Bankfören-

ingen påpekar också att det kan finnas särskilda skäl att neka en konsument ett betalkonto eller i vart fall vissa eller samtliga betaltjänster som är kopplade till betalkontot. Det finns därtill behov av att utöka antalet grunder att avslå en ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner och att utvidga innebörden av vad som avses med särskilda skäl.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Penningtvättslagstiftningen

Medlemsstaterna ska se till att kreditinstitut avslår en ansökan om ett betalkonto med grundläggande funktioner, om öppnandet av ett sådant konto skulle innebära en överträdelse av regelverket mot penningtvätt (artikel 16.4).

Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG av den 26 oktober 2005 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism (benämnt tredje penningtvättsdirektivet) har i svensk rätt genomförts genom lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Lagen syftar till att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism, och gäller bl.a. för den som driver bank- eller finansieringsrörelse enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Innan en affärsförbindelse etableras, vilket i det aktuella fallet innebär att ett konto öppnas, ska ett kreditinstitut vidta grundläggande åtgärder för kundkännedom (2 kap. 3 § lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism). Med detta avses att kontrollera kundens identitet genom identitetshandling, registerutdrag eller på annat tillförlitligt sätt, kontrollera den verkliga huvudmannens identitet och att hämta in information om affärsförbindelsens syfte och art. Ett kreditinstitut får således inte låta en kund öppna ett konto utan att denne identifierar sig på ett tillförlitligt sätt och lämnar de uppgifter som behövs för att syftet med kontot ska framgå för institutet.

För den som saknar såväl svenska som utländska identitetshandlingar kan identifieringsfrågan vara svår. Det kan röra sig om exempelvis asylsökande i Sverige. I samband med genomförandet i svensk rätt av tredje penningtvättsdirektivet konstaterades att det s.k. LMA-kortet, som visar att personen är asylsökande i enlighet med lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. inte är tillräcklig för att verifiera identiteten enligt kraven i det direktivet. Däremot kan sådana temporära handlingar vara godtagbara i förening med andra handlingar eller uppgifter. En bedömning av om tillräcklig grad av verifiering har uppnåtts får verksamhetsutövaren göra i varje enskilt fall (se prop. 2008/09:70 s. 72 f.). Här bör emellertid nämnas att Finansinspektionen och Migrationsverket med utgångspunkt i ett yttrande från Europeiska bankmyndigheten (Eba) har nått en överenskommelse för tillämpningen i Sverige. Överenskommelsen innebär att kreditinstitut kommer att godkänna öppnande av bankkonton på basis av Migrationsverkets utfärdade LMA-kort och ett antal verifieringsåtgärder (t.ex. motringning och vidimerade kopior) för asylsökande som har fått undantag från kravet på arbetstillstånd (s.k. AT-UND).

Svenska Bankföreningen efterlyser tydlighet i fråga om vad ett kreditinstitut ska göra för att leva upp till kraven i penningtvättsregelverket och anser att regeringen och berörda myndigheter måste ta ansvar och fungera som stödfunktion till instituten vid kontroll av utländska identitetshandlingar. Enligt regeringens uppfattning bör ett kreditinstitut i en sådan situation fullgöra sina skyldigheter i enlighet med det som alltid gäller enligt lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (2 kap. 3 §).

Säkerhetspolisen anser att det bör tydliggöras hur kreditinstitut ska hantera en ansökan om betalkonto i det fall en person förekommer på en av EU utfärdad sanktionslista och om det kan utgöra ett hinder för att få ett betalkonto.

Enligt regeringens uppfattning är kreditinstitut skyldiga att följa de sanktioner som EU:s ministerråd har utfärdat och som riktar sig mot personer som misstänks för inblandning i terroristhandlingar eller samröre med terrorister, och personer med anknytning till vissa regimer utanför EU. I det fall en konsument förekommer på en sådan lista bör det utgöra ett hinder mot att den ska få ett betalkonto. Detta är också i överensstämmelse med betalkontodirektivet (artikel 16.4).

Särskilda skäl

Enligt betalkontodirektivet får medlemsstaterna även föreskriva avgränsade och specifika fall när en ansökan om betalkonto ska eller kan avslås (artikel 16.6). Det ska i så fall syfta antingen till att underlätta kostnadsfri tillgång till betalkonto för det fall medlemsstaten har infört bestämmelser om rätt till kostnadsfria betalkonton med grundläggande funktioner för de konsumenter som vägrats tillgång till betalkonto (artikel 25), eller hindra att konsumenter missbrukar sin rätt till betalkonto med grundläggande funktioner. Medlemsstaterna får också införa en möjlighet för kreditinstitut att vägra att erbjuda betalkonto till en konsument om det finns en risk för allmän ordning eller säkerhet. Exempelvis i det fall en konsument har begått brott såsom omfattande bedrägeri mot kreditinstitutet eller mot andra och då använt sig av ett betalkonto (skäl 47 till direktivet).

En jämförelse kan göras med de skäl som kan finnas för att vägra en insättning enligt lagen om insättningsgaranti (11 d §). Enligt den lagen kan det, förutom när penningtvättslagstiftningen aktualiseras, utgöra särskilda skäl att vägra en insättning att kunden tidigare har varit ohederlig mot bankrörelsen eller att det finns risk för att en företrädare för bankrörelsen genom att tillhandahålla kontot på något sätt främjar brott (jfr prop. 2002/03:139 s. 262). Lagen om insättningsgaranti kompletteras av de allmänna råd som Finansinspektionen har utfärdat i anslutning till den numera upphävda bankrörelselagen (1987:617). I föreskrifterna anges att det kan finnas undantag från bankernas inlåningsskyldighet vid exempelvis lagliga hinder, tidigare misskötsel eller ohederlighet gentemot banken. Däremot bör enbart den omständigheten att en kund har fått en betalningsanmärkning inte utgöra tillräcklig grund för banken att neka kunden inlåningskonto (se 2 § Finansinspektionens allmänna råd [FFFS 2001:8] om inlåningskonton och tillhörande banktjänster).

De ytterligare fall där en ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner får avslås enligt betalkontodirektivet ska vara avgränsade och specifika i nationell rätt. Enligt regeringens mening kan det dock vara svårt att göra en uttömmande reglering i lag. Utredningen föreslår att en ansökan ska få avslås om det finns särskilda skäl. *Göta hovrätt* ifrågasätter om det är förenligt med betalkontodirektivets krav på att det ska vara fråga om avgränsade och specifika ytterligare fall. Regeringen anser, i likhet med utredningen, att det är förenligt med direktivet och att på motsvarande sätt som i lagen om insättningsgaranti bör lokutionen ”särskilda skäl” användas även i detta sammanhang. Såsom *Konsumentverket* påpekar bör det dock preciseras under vilka förhållanden ett kreditinstitut ska kunna neka en konsument ett betalkonto med grundläggande funktioner.

Särskilda skäl skulle enligt regeringens uppfattning exempelvis kunna anses föreligga då en konsument tidigare har misskött sig i vissa avseenden gentemot kreditinstitutet. Detta innefattar dock inte sådan misskötsamhet som innebär att konsumenten inte har betalat sina krediter eller avgifter i tid eller förekomsten av betalningsanmärkningar. Ekonomisk brottslighet som har begåtts mot en annan fysisk eller juridisk person med hjälp av ett betalkonto bör också kunna utgöra särskilda skäl. Även lagliga hinder bör innefattas i begreppet.

Svenska Bankföreningen anser att grunderna för att avslå en ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner måste utökas och att innebörden av ”särskilda skäl” bör utvidgas.

Regeringen anser emellertid att vad som i det enskilda fallet utgör särskilda skäl ytterst är en fråga för rättstillämpningen.

När det gäller *Konsumentverkets* önskemål om att grunderna för att neka en konsument ett betalkonto med grundläggande funktioner bör harmoniseras med kraven för uppsägning, anser regeringen att det inte är möjligt att harmonisera dessa fullt ut då förutsättningarna inte är desamma. Bland annat föreslås (se avsnitt 5.4.3) att uppsägning ska kunna ske i det fall det under en längre tid inte förekommit transaktioner på ett betalkonto med grundläggande funktioner eller om konsumenten uppgett felaktiga uppgifter när betalkontot öppnades. Dessa grunder kan rimligen inte åberopas i samband med öppnandet av ett betalkonto med grundläggande funktioner.

Svenska Bankföreningen påpekar att det kan finnas särskilda skäl även att neka en konsument vissa eller samtliga betaltjänster som är kopplade till betalkontot.

Enligt regeringens uppfattning ger betalkontodirektivet inte utrymme för att införa en möjlighet för kreditinstitut att kunna neka en konsument en eller flera av de grundläggande funktioner som ett kreditinstitut tillhandahåller andra konsumenter. I det fall ett kreditinstitut vägrar att tillhandahålla en konsument någon av de betaltjänster som avses, bör detta därför räknas som ett avslag på ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner.

Krav på genuint intresse eller begränsad rätt till flera konton

Förutom penningtvättsreglerna anges i betalkontodirektivet två situationer där medlemsstaterna har möjlighet att begränsa rätten att få tillgång till ett betalkonto. Medlemsstaterna får kräva att konsumenter som

öppnar ett betalkonto med grundläggande funktioner på deras territorium ska visa att de har ett genuint intresse av att göra detta (artikel 16.2 andra stycket). Medlemsstaterna får också tillåta att kreditinstitut avslår ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner om konsumenten redan har ett sådant konto i landet (artikel 16.5). Det gäller dock inte om konsumenten uppger att han eller hon underrättats om att betalkontot ska avslutas.

Vad ett genuint intresse för att öppna ett konto innebär eller hur detta ska visas framgår inte närmare av betalkontodirektivet. Några typsituationer för vad som kan anses vara eller inte vara ett genuint intresse har inte heller kunnat identifieras. För att ett krav på genuint intresse skulle vara möjligt att tillämpa skulle det krävas tydliga föreskrifter och riktlinjer om vad detta innebär. Det vore inte lämpligt att den enskilda banktjänstemannen i varje ärende skulle utforska och efter eget tycke bedöma kundens intresse av kontot. Tillämpningen av penningtvättslagstiftningen, som innebär att kunden måste göra syftet med kontot klart för kreditinstitutet, innebär också ett visst hinder mot oseriösa ansökningar.

Detsamma gäller medlemsstaternas möjligheter att begränsa en konsuments rätt till flera konton (artikel 16.5). Om konsumenten inte kan förklara syftet med att öppna ytterligare konton ska ansökan avslås med stöd av penningtvättslagstiftningen.

Regeringen anser, i likhet med utredningen, att det inte bör införas någon möjlighet att begränsa en konsuments rätt till tillgång till mer än ett konto eller krav på att konsumenten ska ha ett genuint intresse av kontot.

5.4.3 Uppsägning av ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner

Regeringens förslag: Ett kreditinstitut får säga upp ett avtal om tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner bara om

- konsumenten avsiktligt har använt betalkontot för olagliga ändamål,
- det inte har förekommit några transaktioner på betalkontot under de senaste 24 månaderna,
- konsumenten har lämnat felaktiga uppgifter för att få öppna betalkontot med grundläggande funktioner och korrekta uppgifter skulle ha lett till att konsumenten hade vägrats öppna ett sådant konto, eller
- det finns särskilda skäl.

Kreditinstitutet ska skriftligen och utan kostnad för konsumenten underrätta denne om uppsägningen minst två månader innan uppsägningen träder i kraft. Av underrättelsen ska framgå vart konsumenten kan vända sig för att klaga på beslutet och, om det är möjligt, skälen för uppsägningen. Om kreditinstitutet säger upp avtalet med anledning av att konsumenten avsiktligt använt betalkontot för olagliga ändamål eller lämnat felaktiga uppgifter för att få öppna ett betalkonto med grundläggande funktioner och korrekta uppgifter skulle ha lett till att konsumenten hade nekats att öppna ett sådant konto, får uppsägningen omedelbar verkan.

Regeringens bedömning: Det bör inte införas någon möjlighet för kreditinstitut att säga upp ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner om konsumenten inte längre är lagligen bosatt i unionen eller om denne öppnar ett annat betalkonto med grundläggande funktioner.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Utredningens förslag innehåller inte någon skyldighet för kreditinstitutet att underrätta konsumenten om uppsägning av avtalet. I utredningens förslag regleras inte heller när en uppsägning av avtal träder i kraft.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem. *Säkerhetspolisen* anser att frågan om möjligheterna att avsluta ett betalkonto vid misstanke om penningtvätt eller terrorfinansiering inte belyses tillräckligt av utredningen och att det finns behov av att kunna avsluta ett konto redan vid sådan misstanke. *Svenska Bankföreningen* efterlyser ett förtydligande att uppsägningsgrunderna inte avser endast kontot utan även tjänsterna.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Promemorians förslag innehåller inte någon möjlighet att säga upp ett avtal om det finns särskilda skäl.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem. *Svenska Bankföreningen* anser att det bör finnas en möjlighet att säga upp ett betalkonto med grundläggande funktioner även när det föreligger särskilda skäl. Detsamma bör gälla vid misstanke om penningtvätt och terrorismfinansiering.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I betalkontodirektivet anges när ett kreditinstitut ensidigt får säga upp ett ramavtal (artikel 19.2). De situationer som räknas upp är följande:

- Konsumenten har avsiktligt använt betalkontot för olagliga ändamål.
- Det har inte förekommit några transaktioner på betalkontot under mer än 24 på varandra följande månader.
- Konsumenten har lämnat felaktiga uppgifter för att få öppna betalkontot med grundläggande funktioner och korrekta uppgifter skulle ha lett till att konsumenten hade nekats att öppna ett sådant konto.
- Konsumenten är inte längre lagligen bosatt i Europeiska unionen.
- Konsumenten har senare öppnat ett andra betalkonto, vilket gör det möjligt för konsumenten att utnyttja de tjänster som ingår i de grundläggande funktionerna, i den medlemsstat där konsumenten redan innehar ett betalkonto med grundläggande funktioner.

Medlemsstaterna får, utöver de ovan angivna situationerna, fastställa ytterligare avgränsade och specifika fall när ett kreditinstitut får säga upp ett ramavtal om ett betalkonto med grundläggande funktioner (artikel 19.3). Sådana fall ska baseras på bestämmelser i nationell rätt som är tillämpliga på deras territorium och syfta till att förhindra att konsumenter missbrukar rätten till tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.

Regeringen anser att ett kreditinstitut bör få säga upp ett avtal med en konsument om betalkonto med grundläggande funktioner upp i de fall konsumenten avsiktligt använt betalkontot för olagliga ändamål, om det inte har förekommit några transaktioner på betalkontot under de senaste 24 månaderna, eller om konsumenten lämnat felaktiga uppgifter för att få öppna betalkontot med grundläggande funktioner och korrekta uppgifter skulle ha lett till att konsumenten hade nekats att öppna ett sådant konto. I avsnitt 5.4.2 görs bedömningen att det inte bör införas någon möjlighet för ett kreditinstitut att avslå en konsuments ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner på den grunden att konsumenten redan har ett sådant konto i Sverige. Att konsumenten har öppnat ett andra betalkonto med tillgång till grundläggande funktioner bör därför inte heller utgöra skäl för ett kreditinstitut att ensidigt säga upp ett ramavtal om betaltjänster.

Regeringen anser att en konsument som har flyttat till ett land utanför EES kan ha ett fortsatt behov av betalkonto i Sverige, och att flytten i sig inte bör utgöra grund för att säga upp avtalet. Så länge betalkontot används löpande bör alltså ett kreditinstitut inte heller få säga upp ramavtalet på den grunden.

Regeringen anser i likhet med *Svenska Bankföreningen* att det bör finnas en möjlighet för kreditinstitut att säga upp ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner även när det finns särskilda skäl. En sådan möjlighet bör införas för att grunderna för avslag av ansökan och uppsägning av avtal bättre ska stämma överens. På samma sätt som vid avslag på en ansökan om betalkonto (se avsnitt 5.4.2) kan det vara svårt att göra en uttömmande reglering i lag och lokutionen ”särskilda skäl” bör därför användas även i detta sammanhang.

Särskilda skäl skulle enligt regeringens uppfattning liksom vid avslag på en ansökan exempelvis kunna anses föreligga då en konsument har misskött sig i vissa avseenden gentemot kreditinstitutet. Detta innefattar dock inte sådan misskötsamhet som innebär att konsumenten inte har betalat sina krediter eller avgifter i tid eller förekomsten av betalningsanmärkningar. Ekonomisk brottslighet som har begåtts mot en annan fysisk eller juridisk person med hjälp av ett betalkonto bör också kunna utgöra särskilda skäl. Även lagliga hinder bör innefattas i begreppet. Regeringen anser att vad som i det enskilda fallet utgör särskilda skäl ytterst är en fråga för rättstillämpningen. Enligt regeringens uppfattning bör dock möjligheten att säga upp ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner på grunden särskilda skäl endast komma i fråga i undantagsfall.

Säkerhetspolisen och *Svenska Bankföreningen* anser att det finns behov av att kunna avsluta ett betalkonto med grundläggande funktioner redan vid misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Endast det faktum att det föreligger en misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism bör enligt regeringens uppfattning inte ensamt kunna utgöra en grund för uppsägning av ett betalkonto med grundläggande funktioner. Det är dock ytterst penningtvätsregelverket som sätter ramen för vilka åtgärder som ett kreditinstitut kan behöva vidta.

Svenska Bankföreningen efterlyser även ett förtydligande att uppsägningsskäl inte avser endast kontot utan även tjänsterna.

Tilläggs tjänsterna, dvs. de grundläggande funktionerna, är enligt regeringens uppfattning avhängiga av tillgången till betalkonto. I det fall betalkontot sägs upp upphör således även rätten till de grundläggande funktioner som är kopplade till betalkontot. Enligt regeringens uppfattning ger betalkontodirektivet inte heller någon möjlighet för ett kreditinstitut att säga upp enbart en eller flera av de grundläggande funktioner som institutet tillhandahåller andra konsumenter. I det fall ett kreditinstitut upphör att erbjuda en grundläggande betaltjänst i sortimentet upphör emellertid skyldigheten att tillhandahålla betaltjänsten.

Enligt betalkontodirektivet ska ett kreditinstitut skriftligen och utan kostnad underrätta konsumenten om uppsägningen av ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner minst två månader innan uppsägningen träder i kraft (artikel 19.4 och 19.5). Av underrättelsen ska framgå var konsumenten kan vända sig för att klaga på beslutet och, om det är möjligt, skälen för uppsägningen. Om kreditinstitutet säger upp avtalet med anledning av att konsumenten avsiktligt använt betalkontot för olagliga ändamål eller lämnat felaktiga uppgifter för att få öppna betalkontot med grundläggande funktioner och korrekta uppgifter skulle ha lett till att konsumenten hade nekats att öppna ett sådant konto, får uppsägningen omedelbar verkan. Regeringen anser att dessa skyldigheter för kreditinstitut bör regleras i lag.

5.5 Byte av betalkonto

5.5.1 Införande av rutiner för byte av betalkonto

Regeringens förslag: Betaltjänstleverantörer ska ha rutiner för byten av betalkonton som innehas av konsumenter. Rutinerna ska avse betaltjänstleverantörer inom Sverige.

En betaltjänstleverantör ska även bistå en konsument, som meddelar att han eller hon vill öppna ett betalkonto hos en betaltjänstleverantör i ett annat land inom EES, med viss information, överföring av medel och stängning av betalkontot.

De tidsramar för genomförande av byte av betalkonto och för bistånd vid öppnande av betalkonto i ett annat land inom EES som anges i betalkontodirektivet ska tillämpas enligt lagen om betaltjänster.

Andra avgifter som kan uppstå vid ett byte, än de som en betaltjänstleverantör tar ut av konsumenten för uppsägningen, ska vara rimliga och i linje med betaltjänstleverantörens faktiska kostnader.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om rutiner för byte av betalkonto.

Regeringens bedömning: Möjligheten i betalkontodirektivet att fastställa eller behålla åtgärder om byte av betalkonto bör utnyttjas och de befintliga rutinerna för byte av bank bör därför gälla även i fortsättningen.

Utredningens förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Utredningens förslag innebär inte någon skyldighet för betaltjänstleverantörer att ha rutiner för och bistå en konsument att öppna ett betalkonto hos en betaltjänstleverantör

som är etablerad i ett annat land inom EES. Utredningens förslag innebär inte heller något krav på att andra avgifter som en betaltjänstleverantör får ta ut av en konsument vid ett byte ska vara rimliga och i linje med betaltjänstleverantörens faktiska kostnader.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem. *Sveriges riksbank* konstaterar att det saknas effektiva rutiner för byte av bank över nationsgränserna och föreslår att frågan tas upp vid nästa översyn av betalkontodirektivet. *Svenska Bankföreningen* motsätter sig ett förslag som innebär att det ska finnas ett val för banker verksamma i Sverige att tillämpa en valfri rutin för byte av bank. Den befintliga rutinen bör formaliseras i sådan grad att den täcker hela den svenska marknaden. Bankföreningen anser också att skyldigheten som följer av artikel 11 i betalkontodirektivet att bistå konsumenter som vill öppna konto i en annan medlemsstat bör anges i lag. *Sveriges Konsumenter* anser att den bästa metoden för att underlätta bankbyte för konsumenter är att införa nummerportabilitet, dvs. möjlighet att behålla sina kontonummer vid bankbyte.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem. *Finansinspektionen* anser att det bör framgå att ett bemyndigande om rutiner för byte av betalkonto endast ska behöva utnyttjas om eller när de rutiner som betaltjänstleverantörerna redan har lagstadgade krav på sig att upprätta inte bedöms tillräckliga. *Svenska Bankföreningen* påpekar att artikel 11 i betalkontodirektivet syftar till att bistå en konsument med uppgifter han eller hon kan behöva när ett konto öppnas i en annan medlemsstat.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Betalkontodirektivets regler om byte av betalkonto

Enligt betalkontodirektivet ska medlemsstaterna se till att betaltjänstleverantörer erbjuder en tjänst för byte mellan betalkonton i samma valuta till alla konsumenter som öppnar eller innehar ett betalkonto hos en betaltjänstleverantör som är etablerad inom den berörda medlemsstatens territorium (artikel 9). I direktivet (artikel 10.2–10.6) regleras de moment som bytestjänsten minst ska innefatta samt den övergripande tidsramen för dessa. Bytestjänsten inleds när den mottagande betaltjänstleverantören har fått konsumentens tillstånd. Den mottagande betaltjänstleverantören ska därefter inom två dagar begära att den överförande betaltjänstleverantören lämnar en förteckning över alla överföringar och autogireringar samt information om de återkommande inbetalningar och autogireringar begärda av borgenärer som har utförts på konsumentens betalkonto under de senaste 13 månaderna. Den överförande betaltjänstleverantören ska skicka över dessa handlingar inom fem bankdagar från det att begäran togs emot. I tillståndet att genomföra bytet ska kunden särskilt precisera de inkommande betalningar, stående överföringar och autogireringar som ska flyttas. Konsumenten ska ange det datum från och med vilket stående överföringar och autogireringar ska utföras från det nya betalkontot. Det datumet ska vara minst sex dagar från den dag då den mottagande betaltjänstleverantören tog emot handlingarna som

skulle skickas över. Den mottagande betaltjänstleverantören ska se till att autogireringar och stående överföringar upphör, överföra eventuellt återstående medel från det gamla till det nya betalkontot och avsluta betalkontot hos den överförande betaltjänstleverantören. Den överförande betaltjänstleverantören ska utföra motsvarande åtgärder. Inom fem bankdagar från det att den mottagande betaltjänstleverantören tagit emot informationen om återkommande betalningar samt utförda betalningar de senaste 13 månaderna ska stående överföringar upprättas och nödvändiga förberedelser för att ta emot autogireringar göras. Betalare som gör stående inbetalningar till konsumentens betalkonto och mottagare av betalningar via autogirering från kontot ska informeras om de nya kontouppgifterna.

Enligt betalkontodirektivet får medlemsstaterna fastställa eller behålla åtgärder som alternativ till det som innefattas i bytestjänsten, förutsatt att det tydligt främjar konsumenten, att det inte innebär någon ytterligare belastning för konsumenten och att bytet slutförs inom den tidsram som anges i direktivet (artikel 10.1 andra stycket).

Rutiner för bankbyte i Sverige enligt branschpraxis

Medlemmarna i Svenska Bankföreningen har enats om gemensamma rutiner för bankbyte. Bytesförfarandet kan beskrivas enligt följande. Konsumenten vänder sig till det kreditinstitut han eller hon vill byta till och ingår ett avtal om byte med det nya kreditinstitutet. Konton, produkter och tjänster läggs upp hos det nya institutet. Konsumenten får notera vilka e-fakturor som finns samt ta bort andra överföringar. Konsumenten får sina nya konton och tjänster. Det nya kreditinstitutet kan börja användas och konsumenten ska sluta använda gamla produkter. E-fakturor och andra överföringar kan läggas upp från det nya kontot. Detta moment ska vara slutfört inom tre till fem dagar. Det som kan ta mer än tre dagar är att få nya kort och koder. Det nya kreditinstitutet skickar ett avslutsuppdrag till det tidigare institutet som slutför avslutsuppdraget. När det gäller tidsuppskattningen för bytet måste någon dag för postgång förutses. Bytet ska i regel vara klart inom tre vardagar från det att det tidigare institutet tog emot avslutsuppdraget. Bytesrutinerna omfattar inte bara konton utan även andra tjänster. Dessa kan dock ta längre tid att handlägga. Bytet är kostnadsfritt för konsumenten. Om bytet inte genomförs enligt rutinerna ersätter det nya kreditinstitutet eventuell ekonomisk skada som konsumenten drabbats av. Det tidigare kreditinstitutet har ett begränsat ansvar, t.ex. att se till att de medel som förs över till det nya institutet inte har en överförmyndarspär.

Formalisering av rutinerna för byte av betalkonto

De befintliga rutinerna för byte av betalkonto i Sverige är i dag inte författningsreglerade och inte heller föremål för någon tillsyn. Enligt betalkontodirektivet (artikel 10.1 andra stycket) får medlemsstaterna behålla åtgärder som alternativ till den bytestjänst som ska erbjudas enligt direktivet. Det förutsätter dock att de alternativa åtgärderna tydligt främjar konsumenten, att det inte innebär någon ytterligare belastning för konsumenten och att bytet slutförs inom högst samma övergripande tidsram som vid bytestjänsten.

Den bytestjänst som tillämpas av medlemmarna i Svenska Bankföreningen förefaller enligt regeringens uppfattning fungera väl. Det finns inte några kända problem med rutinerna och det är inte ett område som lett till några klagomål vare sig hos kreditinstitutens egna kundombudsmän eller hos exempelvis Konsumenternas Bank- och finansbyrå. Den befintliga bytestjänsten är både mindre komplicerad och slutförs snabbare än bytestjänsten enligt betalkontodirektivet. Att i svensk rätt genomföra reglerna om bytestjänsten i betalkontodirektivet på det sätt som de anges i direktivet skulle således vara till nackdel för konsumenterna. Regeringen anser därför att möjligheten i betalkontodirektivet att behålla de befintliga bytesrutinerna bör utnyttjas. Det bör därför införas ett krav i lagen om betaltjänster att betaltjänstleverantörer ska ha rutiner för byte av betalkonto inom Sverige. De närmare kraven på de rutinerna bör emellertid inte regleras i lag utan i föreskrifter på lägre nivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om rutinerna för byte av betalkonto inom Sverige.

Finansinspektionen anser att det bör framgå att ett bemyndigande om rutiner för byte av betalkonto endast ska behöva utnyttjas om eller när de rutiner som betaltjänstleverantörerna redan har lagstadgade krav på sig att upprätta inte bedöms tillräckliga. Enligt regeringens uppfattning bör emellertid kravet i lag preciseras i föreskrifter på lägre nivå än lag för att säkerställa att de betaltjänstleverantörer som erbjuder betalkonton tillämpar samma bytesrutiner.

Bytesrutinen enligt betalkontodirektivet innefattar också en yttersta tidsgräns för när ett byte ska vara genomfört (artikel 10). Enligt regeringens uppfattning bör den yttersta tidsgränsen för bytet regleras i lag genom en hänvisning till direktivet. Det innebär att kravet på att byte av betalkonto ska ske inom den tidsram som anges i direktivet kommer att gälla för samtliga betaltjänstleverantörer.

Underlätta vid öppnande av betalkonto över nationsgränserna

Regeringen instämmer med *Svenska Bankföreningen* att skyldigheten som följer av betalkontodirektivet (artikel 11) att bistå en konsument som vill öppna ett betalkonto i en annan medlemsstat bör anges i lag. I likhet med det som anges ovan bör den yttersta tidsramen regleras i lag genom en hänvisning till betalkontodirektivet.

Avgifter i samband med bytestjänsten

Medlemsstaterna ska se till att konsumenterna kostnadsfritt kan få tillgång till uppgifter om sina stående överföringar och autogireringar (artikel 12.1 och 12.2 i betalkontodirektivet). Den överförande betaltjänstleverantören får inte ta ut några avgifter för den förteckning över överföringar och autogireringar samt den information om betalningar under de senaste 13 månader som ska skickas över till den mottagande betaltjänstleverantören vid ett byte.

Enligt betalkontodirektivet (artikel 12.3) ska kostnader för att avsluta ett betalkonto fastställas i enlighet med reglerna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/64/EG av den 13 november 2007 om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv

97/5/EG (artikel 45.2, 45.4 och 45.6). De reglerna har i svensk rätt genomförts i lagen om betaltjänster (4 kap. 15 §). Detta innebär att eventuella avgifter som den tidigare betaltjänstleverantören tar ut för att avsluta ett betalkonto ska motsvara de faktiska kostnaderna som uppsägningen medfört för leverantören. Periodiska avgifter för betaltjänster ska emellertid endast betalas för tiden fram till dess att avtalet upphört att gälla. Om konsumenten betalat avgifter i förskott, ska betaltjänstleverantören återbetala dem i motsvarande omfattning.

I betalkontodirektivet (artikel 12.4) anges att övriga eventuella avgifter som betaltjänstleverantörer i en bytessituation tar ut av konsumenten, ska vara rimliga och i linje med betaltjänstleverantörens faktiska kostnader. Enligt regeringens uppfattning bör införas ett motsvarande krav i lagen om betaltjänster för att betalkontodirektivet ska vara genomfört fullt ut i svensk rätt.

5.5.2 Rätt till ersättning för förlust som uppstår i samband med bytesförfarandet

Regeringens förslag: En betaltjänstleverantör ska utan dröjsmål ersätta en konsument för ren förmögenhetsskada som uppstår som en direkt följd av att betaltjänstleverantören inte fullgjort sina skyldigheter enligt de rutiner och tidsgränser som gäller för byte av betalkonto.

Ansvar ska inte inträda i fall av osedvanliga eller oförutsägbara omständigheter som den som åberopar omständigheterna inte har något inflytande över och vars konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla ansträngningar. Ansvar ska inte heller inträda då en betaltjänstleverantör handlar i enlighet med svensk lag eller unionsrätt.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Utredningens förslag omfattar inte ansvarsfrihet på grund av osedvanliga eller oförutsägbara omständigheter som den som åberopar omständigheterna inte har något inflytande över och vars konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla ansträngningar.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Skälen för regeringens förslag: En betaltjänstleverantör som inte fullgör sina skyldigheter i bytesförfarandet ska ersätta konsumenten för den förlust som uppstår (artikel 13.1). Förluster, inklusive avgifter och räntor, som uppstår för konsumenten som en direkt följd av att betaltjänstleverantören inte följer sina skyldigheter enligt de rutiner som gäller för bytesförfarandet, ska ersättas av betaltjänstleverantören. Något ansvar ska dock inte föreligga om det varit osedvanliga eller oförutsägbara omständigheter som den betaltjänstleverantör som åberopat dem inte haft något inflytande över och inte heller hade kunnat avvärja konsekvenserna av. Ansvar ska inte heller föreligga om en betaltjänstleverantör är bunden

av andra rättsliga krav som omfattas av unionslagstiftningsakter eller nationell lagstiftning (artikel 13.2).

När det gäller genomförandet i svensk rätt av dessa regler i betal-kontodirektivet kan följande konstateras. Enligt skadeståndslagen (1972:207) ersätts ren förmögenhetsskada (ekonomisk skada utan samband med person- eller sakskada) endast i vissa specifika situationer. Dessutom är skadeståndslagen dispositiv. Konsumenttjänstlagen (1985:716), som är tvingande till konsumentens förmån, är inte direkt tillämplig, även om det finns utrymme för analogisk tillämpning av lagen då den anses ge uttryck för en del allmänna kontrakträttsliga principer. Mot denna bakgrund är det enligt regeringens uppfattning lämpligt att införa en tydlig reglering i svensk rätt för att säkerställa att kraven i betalkontodirektivet uppfylls.

En skadeståndsbestämmelse i lag måste kopplas samman med någon materiell bestämmelse. I avsnitt 5.5.1 föreslås att betaltjänstleverantörer ska ha rutiner för byten av betalkonton som innehåller av konsumenter och att tidsgränsen för byte av betalkonto ska regleras i lag. Vidare föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör få meddela föreskrifter om rutiner för byte av betalkonto. Den skada som kan uppstå för kunden kan hänga samman med att bytet inte genomförts fullt ut, vilket exempelvis kan leda till att en betalning kommer bort, eller att bytet genomförts på felaktigt sätt. En bestämmelse om skadestånd bör därför kunna kopplas samman med tidsgränsen eller rutinerna för byte av betalkonto.

Bestämmelser om ansvarsbefrielse på grund av omständigheter utanför partens kontroll, s.k. force majeure-klausuler, är mycket vanliga i olika typer av avtal. Det är dock mindre vanligt att det i lag uttryckligen föreskrivs om sådan ansvarsbefrielse även om det inom t.ex. köprätten finns bestämmelser som innebär att en part kan vara fri från ansvar för brister som beror på omständigheter utanför partens kontroll. Enligt betalkontodirektivet (artikel 13.3) ska medlemsstaterna se till att ansvar för finansiell förlust som uppstår i samband med bytesförfarandet ska fastställas i enlighet med de rättsliga krav som gäller på nationell nivå. För att den svenska lagstiftningen avseende ansvarsbefrielse ska överensstämma med betalkontodirektivet bör det införas en bestämmelse i lagen om betaltjänster som utformas i linje med direktivets ordalydelse och som uttryckligen reglerar ansvarsbefrielse på grund av omständigheter som ligger utanför betaltjänstleverantörens kontroll. Ansvar ska inte heller föreligga om en betaltjänstleverantör är bunden av andra rättsliga krav som omfattas av unionslagstiftningsakter eller nationell lagstiftning.

5.6 Avgifter för betalkonto

5.6.1 Avgifternas storlek

<p>Regeringens förslag: Ett kreditinstitut får ta ut rimliga avgifter från en konsument för att tillhandahålla ett betalkonto med grundläggande funktioner.</p>
--

Utredningens förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Riksgäldskontoret* anser att det bör vara bankmarknadens aktörer som bestämmer lämplig avgiftsnivå och inte staten. En reglering kan på sikt leda till sämre konkurrens och påverka utvecklingen av betaltjänster negativt. *Svenska Bankföreningen* erinrar om att prisreglering genom författning eller att en tillsynsmyndighet ges en aktivt prissättande funktion är främmande för svenska förhållanden.

Skälen för regeringens förslag: Medlemsstaterna ska se till att kreditinstitut kostnadsfritt eller till en rimlig avgift erbjuder de tjänster som ska kunna knytas till ett betalkonto (artikel 18 i betalkontodirektivet). Vad som är en rimlig avgift ska fastställas med beaktande av nationella inkomstnivåer och de genomsnittliga avgifter som kreditinstitut i medlemsstaten tar ut för de tjänster som tillhandahålls genom betalkonton. Det finns också ett utrymme för att tillämpa olika prissättning beroende på i vilken utsträckning konsumenten är ansluten till kreditinstitutet.

I dagsläget varierar årskostnaden för att ha ett betalkonto med tillgång till grundläggande funktioner mellan 0 och 360 kronor hos de olika kreditinstituterna. Även avgifter i det högre spannet måste med hänsyn till nationella inkomstnivåer i Sverige anses ligga inom ramen för vad som kan bedömas vara rimligt. Marknaden har alltså utan reglering fungerat tillfredsställande i fråga om nivåerna på årsavgifter. Det skulle kunna tala för att det i dag inte finns något egentligt behov av prisreglerande lagstiftning i Sverige.

Årsavgiften utgör inte heller alltid den fullständiga avgiften för ett betalkonto. I avgiften ska även räknas in alla avgifter som kunden måste betala för att få tillgång till kontot och tjänsterna, alltså även eventuella ansökningsavgifter och extraavgifter för utförande av betaltjänster. För den som exempelvis ofta gör kontantuttag utomlands kan kostnaderna i praktiken bli höga. Det kan också finnas begränsningar för exempelvis hur många stående överföringar som tillåts innan extraavgifter tas ut. För kunder som saknar svenska identitetshandlingar tar kreditinstitut ibland ut avgifter för sitt kundkännedomarbete. Även sådana avgifter måste vara rimliga och får inte vara diskriminerande.

När den skyldighet för banker att ta emot inlåning på räkning från allmänheten som gällde enligt bankrörelselagen (1987:617) togs bort när den lagen upphävdes 2004 var ett av argumenten att nyttan med ett sådant krav var svårt att se så länge som prissättningen var fri. Trots en kontraheringsplikt skulle en bank då alltid kunna prissätta sig ur marknaden för sådana konton. Visserligen kunde några tecken vid det tillfället inte ses på att bankerna drog sig undan från det då aktuella området. Slutatsen var dock att en tvingande lagregler utan priskontroll skulle sakna effekt (se prop. 2002/03:139 s. 199).

Syftet med betalkontodirektivet är att personer som i dag har svårt att få ett betalkonto ska kunna få detta till en rimlig kostnad. Även om problemet med att få tillgång till betalkonton möjligtvis är mindre i Sverige än på andra håll i EES, finns det kundgrupper som i nuvarande system faktiskt vägras ett konto. Risken för att ett kreditinstitut skulle vilja prissätta sig från ansvaret för dessa kunder går därför inte helt att bortse från. Utan reglering finns det inte heller något skydd mot att den generella prisnivån skulle öka kraftigt. Mot denna bakgrund är det enligt regeringens uppfattning nödvändigt med

någon reglering som dels utgör grund för den enskilde att invända mot ett begärt pris, dels gör att prisnivåerna blir en fråga för tillsynen på området.

Regeringen instämmer med *Riksgäldskontoret* och *Svenska Bankföreningen* att prissättningen inte bör regleras i lag. Inte heller bör Finansinspektionen ges en aktivt prissättande funktion. För att genomföra reglerna i betalkontodirektivet i svensk rätt bör det dock i lag anges att endast rimliga avgifter får tas ut. Därigenom sätts en övre gräns för avgiftsnivåerna. Vad som i det enskilda fallet är en rimlig avgift blir ytterst en fråga för rättstillämpningen. Genom att i lagen om betaltjänster ange att ett kreditinstitut får ta ut rimliga avgifter, kan en kund som krävs på en hög avgift få saken prövad i domstol eller hos Allmänna reklamationsnämnden. Det förutsätts ligga inom ramen för tillsynen över denna lag att Finansinspektionen också bevakar att prissättningen inte sker på ett sätt som i praktiken medför att vissa kundgrupper inte får tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner. Det kreditinstitut vars avgifter i inte obetydligt mån avviker från de genomsnittliga avgifterna bör enligt regeringens uppfattning åläggas en relativt tung börda att motivera detta, vare sig frågan väcks i ett tvistemål eller i ett tillsynsärende.

5.6.2 Kostnadsfri tillgång till betalkonto?

Regeringens bedömning: En konsument bör inte ha rätt till kostnadsfri tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner om en ansökan om ett avgiftsbelagt konto har avslagits.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den. *Svenska Bankföreningen* påpekar att artikel 25 i betalkontodirektivet motsvarar befintlig nationell reglering i andra medlemsstater där regelverket inte är uppbyggt enligt svensk systematik. Det finns därför inget skäl som talar för att införa en sådan mekanism.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt betalkontodirektivet får medlemsstaterna inrätta en särskild mekanism för kostnadsfri tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner (artikel 25). Syftet med det är att konsumenter som inte har ett betalkonto på medlemsstatens territorium och som har vägrats tillgång till ett betalkonto som kreditinstitutet tar ut en avgift för kostnadsfritt ska få faktisk tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner. Införandet av en sådan mekanism ska inte påverka reglerna om rätt till tillgång till ett betalkonto med grundläggande funktioner (artikel 16). Direktivet är konstruerat på så sätt att medlemsstaterna får införa bestämmelser som gör att kreditinstitut ska eller får avslå en ansökan om betalkonto (artikel 16), om det syftar till att underlätta kostnadsfri tillgång till betalkonto (artikel 25).

Syftet med den särskilda mekanismen framgår av skälen till betalkontodirektivet (skälen 46 och 47). Där anges att betalkonton med grundläggande funktioner bör erbjudas kostnadsfritt eller till en rimlig avgift för att så många konsumenter som möjligt ska ha tillgång till dem. För att

uppmuntra utsatta konsumenter att delta på bankmarknaden bör medlemsstaterna kunna föreskriva att dessa konsumenter ska kunna erbjudas betalkonto med grundläggande funktioner till särskilt förmånliga villkor, t.ex. kostnadsfritt. Medlemsstaterna ska själva kunna avgöra hur de konsumenter som kan gynnas av förmånligare villkor ska identifieras. Det ska dock inte gå ut över alla konsumenters rätt att få tillgång till betalkonto mot åtminstone en rimlig avgift. Vidare anges att det kan förekomma fall där tidigare avslag på en ansökan om betalkonto för vilket en avgift tas ut kan vara nödvändigt för att identifiera de konsumenter som kan gynnas av ett betalkonto med grundläggande funktioner på förmånligare villkor. I ett sådant fall bör kreditinstitutet informera konsumenten om att han eller hon vid ett avslagsbeslut har möjlighet att utnyttja den särskilda mekanismen för att få tillgång till ett avgiftsfritt betalkonto med grundläggande funktioner.

Det saknas närmare uppgift om hur och av vem dessa kostnadsfria konton ska tillhandahållas. Det kan däremot konstateras att det i dagsläget inte finns någon sådan befintlig kontotyp på den svenska marknaden. För konsumenter som i dag inte kan få tillgång till betalkonto kan kostnaderna för att exempelvis betala räkningar över disk bli stora. Tillgång till betalkonto till en rimlig avgift innebär då en stor besparing. Enligt regeringens bedömning finns det inte behov av att därutöver införa en mekanism för helt kostnadsfri tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.

5.6.3 Information till konsumenter

Regeringens förslag: En betaltjänstleverantör ska i rimlig tid innan den ingår ett avtal om betalkonto med en konsument lämna över en förteckning, på papper eller annat varaktigt medium, över de mest representativa tjänsterna som är anknutna till betalkonton i Sverige och, i den utsträckning betaltjänstleverantören tillhandahåller dessa tjänster, informera om avgifterna för dem.

Betaltjänstleverantören ska också hålla förteckningen, och en ordlista som minst omfattar de begrepp som fastställts i förteckningen, tillgängliga för konsumenten.

Betaltjänstleverantören ska minst en gång per år utan kostnad förse konsumenten med en redovisning av alla avgifter och räntesatser som är förbundna med tjänster som rör betalkontot. Betaltjänstleverantören och konsumenten ska komma överens om på vilket sätt redovisningen av avgifter ska ske. Redovisningen ska lämnas i pappersform om konsumenten begär det.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om den information som en betaltjänstleverantör ska lämna till en konsument.

Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I utredningens förslag anges inte när och på vilket sätt en betaltjänstleverantör ska redovisa uppgifter om avgifter och räntesatser till konsumenter. Utredningen föreslår inte heller något bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela

föreskrifter om den information som en betaltjänstleverantör ska lämna till en konsument.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Konsumentverket* tar upp frågan om det inte bör införas en hänvisning till marknadsföringslagen (2008:486) om inte nödvändig information lämnas vid marknadsföring. En sådan hänvisning skulle möjliggöra även en marknadsrättslig tillsyn med ingripanden från Konsumentombudsmannens sida och på så vis bidra till ett starkare konsumentskydd på området. *Svenska Bankföreningen* påpekar att frågan om avgiftsinformation till konsumenter bör regleras tydligt i lag. Vidare bör det föreslagna bemyndigandet ses över. Bankföreningen framhåller att artikel 29 i betalkontodirektivet tillåter en utökad tidsram för genomförandet av artiklarna 4 och 5 då dessa är beroende av att Eba ska ta fram gemensamma standarder. Således bör för tydlighets skull framgå att de föreslagna informationskraven inte kommer att kunna tillämpas förrän vid en senare tidpunkt.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Finansinspektionen* anser att det bör framgå att bemyndigandet att meddela föreskrifter om den information som en betaltjänstleverantör ska lämna till en konsument endast behöver och kan utnyttjas i de delar som inte regleras av de tekniska standarder som tas fram av Eba. *Konsumentverket* vidhåller att det är önskvärt med en hänvisning till marknadsföringslagen. *Svenska Bankföreningen* önskar ett klargörande av hur uttrycket ”innan ett avtal” ingås förhåller sig till uttrycket ”i rimlig tid” i 4 kap. 10 § lagen om betaltjänster samt vidhåller att ikraftträdandedatumet för bestämmelserna om information bör senareläggas.

Skälen för regeringens förslag: Medlemsstaterna ska upprätta preliminära förteckningar över minst 10 och högst 20 av de mest representativa tjänster som är knutna till ett betalkonto (artikel 3 i betalkontodirektivet). Förteckningen ska avse avgiftsbelagda tjänster som erbjuds av minst en betaltjänstleverantör och innehålla standardiserade termer. Förteckningarna ska skickas till Eba som på grundval av dessa ska utarbeta förslag tekniska standarder för tillsyn, som antas av kommissionen (artikel 3.4). Den standardiserade unionsterminologin som på detta sätt ska fastställas ska sedan användas av medlemsstaterna (artikel 3.5). Eba har ännu inte lämnat något förslag till sådana tekniska standarder till kommissionen.

I lagen om betaltjänster (4 kap.) finns bestämmelser om informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster. De innebär t.ex. att en betaltjänstleverantör i rimlig tid innan ett ramavtal sluts ska ge betaltjänstanvändaren viss information om villkor och avgifter för tjänsterna (4 kap. 10 §). Den information som ska lämnas enligt betalkontodirektivet går dock utöver det befintliga informationskravet i lagen. Enligt betalkontodirektivet ska informationen dessutom presenteras på ett visst sätt och innehålla en viss terminologi. För att genomföra reglerna om information i direktivet i svensk rätt behöver bestämmelserna om informationskrav i lagen om betaltjänster således kompletteras i fråga om den information som ska lämnas till konsumenter innan de öppnar ett betalkonto samt den årliga redovisningen av avgifter.

Betaltjänstleverantörer ska, i god tid innan de ingår avtal om ett betalkonto med en konsument, ge konsumenten ett dokument på papper eller på annat varaktigt medium med de standardiserade termerna i den slutliga förteckning som avser de mest representativa tjänster som är knutna till ett betalkonto (artikel 4 i betalkontodirektivet). Betaltjänstleverantören ska vidare minst en gång per år och utan kostnad förse konsumenten med en redovisning av alla avgifter och räntesatser som är förbundna med tjänster som rör betalkontot (artikel 5). Vidare ska en ordlista som omfattar den standardiserade terminologin (artikel 3.5) alltid hållas tillgänglig för konsumenten (artikel 4). Betaltjänstleverantörer ska i sin avtalsinformation, kommersiella information och information i marknadsföring till konsumenter använda de standardiserade begreppen i den slutliga förteckningen. Informationen får innehålla namn på varumärken förutsatt det tydligt framgår vilka standardiserade termer som avses (artikel 6). Enligt regeringens mening bör direktivets informationskrav framgå av lagen om betaltjänster för att betalkontodirektivet ska anses genomfört.

Enligt betalkontodirektivet ska ett kreditinstitut även tillhandahålla allmän information om betalkonto med grundläggande funktioner (artikel 20.2). Enligt regeringens mening tillgodoses direktivets krav på att ett kreditinstitut ska tillhandahålla allmän information genom bestämmelserna i 4 kap. lagen om betaltjänster.

Svenska Bankföreningen önskar ett klargörande av hur uttrycket ”innan ett avtal” ingås förhåller sig till uttrycket ”i rimlig tid” i lagen om betaltjänster (4 kap. 10 §).

I betalkontodirektivet (artikel 4.1) anges att en betaltjänstleverantör, innan den ingår avtal om ett betalkonto med en konsument, ”i god tid” ger konsumenten information. I förarbetena till lagen om betaltjänster uttalade regeringen att man bör eftersträva en enhetlig terminologi vid genomförandet av betaltjänstdirektivet och att uttrycket ”i rimlig tid” därför bör användas i stället för det i direktivet angivna ”i god tid” (prop. 2009/10:220 s. 183). Regeringen finner inte skäl att frånga tidigare ställningstagande. Kravet i lagen om betaltjänster bör därför formuleras så att informationen ska tillhandahållas ”i rimlig tid” innan ett avtal ingås. Det bör noteras att det i betalkontodirektivet, till skillnad mot vad som anges i 4 kap. lagen om betaltjänster, inte finns någon möjlighet att i vissa fall lämna informationen efter det att avtalet har ingåtts.

Konsumentverket tar upp frågan om det inte bör tas in en hänvisning till marknadsföringslagen i lagen om betaltjänster.

Genomförandet i svensk rätt av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/2366 av den 25 november 2015 om betaltjänster på den inre marknaden, om ändring av direktiven 2002/65/EG, 2009/110/EG och 2013/36/EU samt förordning (EU) nr 1093/2010 och om upphävande av direktiv 2007/64/EG (det andra betaltjänstdirektivet) kommer att innebära omfattande ändringar av lagen om betaltjänster. Direktivet ska vara genomfört senast den 13 januari 2018. Regeringen anser att det med hänsyn till den pågående översynen av lagen om betaltjänster, och då Konsumentverket inte är förhindrat att utöva generell marktillsyn, inte finns skäl att i detta sammanhang införa en uttrycklig hänvisning till marknadsföringslagen i lagen om betaltjänster.

En betaltjänstleverantör ska enligt betalkontodirektivet (artikel 5.1) träffa en överenskommelse med konsumenten om vilken kommunikationskanal

som ska användas för redovisningen av avgifter. Om konsumenten begär det, ska redovisningen av avgifter tillhandahållas i pappersform. För att genomföra reglerna i betalkontodirektivet i svensk rätt bör även dessa krav anges i lagen om betaltjänster.

Betalkontodirektivet reglerar även omfattningen och utformningen av den information och redovisning beträffande avgifter och räntesatser som en betaltjänstleverantör ska lämna (artiklarna 4, 5 och 6). Det är fråga om detaljerade regler av sådan art som inte bör anges i lag, utan de bör i stället anges i föreskrifter på lägre nivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om den information som en betaltjänstleverantör ska lämna till en konsument. Som *Finansinspektionen* påpekar kan sådana föreskrifter omfatta endast de områden som inte regleras i de tekniska standarder som kommissionen ska anta enligt betalkontodirektivet.

Svenska Bankföreningens synpunkt att bestämmelserna om information och redovisning bör träda i kraft vid en senare tidpunkt eftersom Eba ännu inte har överlämnat något förslag till tekniska standarder till kommissionen behandlas i avsnitt 6.

5.6.4 Jämförelsewebbplatser

Regeringens bedömning: Betalkontodirektivets krav på att konsumenterna ska ha kostnadsfri tillgång till minst en webbplats med jämförelser av avgifter som betaltjänstleverantörer tar ut för de mest representativa betalkontotjänsterna bör regleras i föreskrifter på lägre nivå än lag.

Regeringens förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka uppgifter om betalkonton med grundläggande funktioner en betaltjänstleverantör ska lämna till Finansinspektionen.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning. Utredningen föreslår inte något bemyndigande.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den. *Sveriges riksbank* erinrar om att Konsumenternas Bank- och finansbyrå redan driver en sådan webbplats som finansieras av marknadsaktörerna. Finansinspektionen skulle kunna agera som huvudman för webbplatsen men även Konsumentverket kan vara lämplig. Oavsett vilken myndighet som ges detta uppdrag är det enligt Riksbanken viktigt att myndigheten får medel för det ändamålet. *Finansinspektionen* anser att det bör införas ett bemyndigande om vilka uppgifter om grundläggande betalkonton en betaltjänstleverantör ska lämna till Finansinspektionen för införande på jämförelsewebbplatsen. Det är vidare av vikt att det tydliggörs att myndigheten får uppdra åt annan aktör att svara för driften av webbplatsen. *SPF Seniorerna* och *Sveriges Konsumenter* framhåller att det är viktigt att informationen inte enbart är webbaserad utan att den kan användas av alla. Informationen ska vara på lätt svenska och andra språk. Om Finansinspektionen får uppdraget föreslår de båda organisationerna att prisjämförelsetjänsten

skapas som öppen data, vilket också ligger i linje med lagen (2010:566) om vidarenyttjande av handlingar från den offentliga förvaltningen.

Skälen för regeringens bedömning och förslag: Medlemsstaterna ska enligt betalkontodirektivet se till att konsumenterna har kostnadsfri tillgång till minst en webbplats med jämförelser av avgifter (artikel 7). Jämförelseavgifterna ska avse de tjänster som framgår av den slutliga förteckning över de mest representativa tjänsterna som är knutna till ett betalkonto med grundläggande funktioner. En jämförelsewebbplats kan enligt direktivet drivas antingen av en privat aktör eller av en myndighet. Jämförelsewebbplatsen ska vara objektiv och säkerställa att alla betal-tjänstleverantörer behandlas på samma sätt i sökresultaten. Andra krav som ställs på jämförelsewebbplatsen är att den ska innehålla tydlig information om ägarna och att den ska ange tydliga och objektiva kriterier som grund för jämförelserna. Språket ska vara klart och otvetydigt och standardiserade begrepp ska användas. Den ska erbjuda korrekt och aktuell information samt ange tidpunkten för den senaste uppdateringen. Urvalet av information ska vara brett och täcka en betydande del av marknaden. När den presenterade informationen inte ger en fullständig bild av marknaden ska detta framgå tydligt. Slutligen ska det finnas effektiva ruiner för rapportering av felaktig avgiftsinformation.

Regeringen anser att reglerna i betalkontodirektivet om en jämförelsewebbplats (artikel 7) bör genomföras i svensk rätt genom föreskrifter på lägre nivå än lag. Enligt regeringens uppfattning bör Finansinspektionen ha ansvaret för jämförelsewebbplatsen. I vilken mån myndigheten överläter driften av webbplatsen till en privat aktör, som t.ex. den som *Sveriges riksbank* nämner får emellertid bedömas av myndigheten. *Finansinspektionen* anser dock att det bör tydliggöras att myndigheten får uppdra åt annan att svara för driften av webbplatsen.

Enligt regeringsformen får förvaltningsuppgifter överlämnas åt andra juridiska personer och enskilda individer (12 kap. 4 § andra stycket). Överlämnande kan göras utan stöd av lag i det fall förvaltningsuppgiften inte innefattar myndighetsutövning. Enligt regeringens uppfattning är driften av jämförelsewebbplatsen inte en sådan förvaltningsuppgift som innebär myndighetsutövning varför ett överlämnande till en privat aktör inte kräver stöd i lag.

Enligt betalkontodirektivet (artikel 7.2) får medlemsstaterna kräva att jämförelsewebbplatserna innehåller ytterligare faktorer för jämförelse av den servicenivå som betaltjänstleverantörerna erbjuder. Finansinspektionen bör få begära in uppgifter om avgifter och andra förhållanden som kan ligga till grund för jämförelse av servicenivån. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om vilka uppgifter om betalkonton med grundläggande funktioner en betaltjänstleverantör ska lämna till Finansinspektionen.

SPF Seniorerna och *Sveriges Konsumenter* framhåller att informationen inte endast ska vara webbaserad. Regeringen konstaterar att betalkontodirektivet inte ställer upp något krav på att betaltjänstleverantörer ska tillhandahålla konsumenter den aktuella informationen på något annat sätt än kostnadsfritt och på en webbplats. Betaltjänstleverantörerna har dock skyldighet att tillhandahålla konsumenter, även för de som inte är kunder, kostnadsfri information om avgifter på papper eller annat varaktigt medium (se avsnitt 5.6.3).

5.7 Tvistlösning

Regeringens bedömning: Konsumenters rätt till effektiva förfaranden för alternativ lösning av tvister enligt betalkontodirektivet tillgodoses inom ramen för gällande rätt.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den. *Riksgäldskontoret* påpekar att det skulle kunna uppstå situationer där ett kreditinstitut nekar en kund tillgång till betalkonto för att identifiering av kunden enligt penningtvättslagstiftningen inte kan ske samtidigt som Allmänna reklamationsnämnden är av motsatt uppfattning. Om kunden tillåts att öppna ett betalkonto skulle osäkerhet kunna uppstå om insättningar på kontot omfattas av insättningsgarantin, eftersom Allmänna reklamationsnämndens avgörande inte är rättsligt bindande. *Konsumentverket* påpekar att beloppsgränsen för banktjänster måste sänkas i förordningen (2015:739) med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden för att konsumenterna i realiteten ska ha möjlighet att få en tvist om avgift för ett betalkonto prövat. *Allmänna reklamationsnämnden (ARN)* påpekar att den saknar kompetens för att pröva utländska identitetshandlingar och att kostnader för att ta in expertutlåtanden kan uppkomma. ARN erinrar även om att det kan finnas ärenden som nämnden inte kan pröva med anledning av att det krävs muntlig förberedelse eller förhör med parter och sakkunniga. *Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst (BUS)* anför att den har förtroende för ARN som en respekterad institution för tvistlösning. Nackdelen med ARN är enligt föreningen att ärendehantering tar tid och frågor om betalkonto med grundläggande funktioner borde få prioriteras. *Svenska Bankföreningen* ser praktiska problem med att ARN ska besluta i fall där en konsument nekats öppna konto eller betaltjänst. Det kommer bli svårt för banken att bemöta kundens yrkanden då det inte är tillåtet enligt personuppgiftslagen (1998:204) att spara uppgifter om personer som inte är kunder. Om avslaget grundas på penningtvättslagstiftningen är banken förhindrad att berätta detta för kunden. Bankens kan då inte gå i svaromål när tvisten ska prövas.

Skälen för regeringens bedömning: Medlemsstaterna ska se till att konsumenterna har tillgång till effektiva förfaranden för alternativ lösning av tvister som kan uppstå till följd av direktivet (artikel 24 i betalkontodirektivet). Förfarandena ska uppfylla kraven i Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (tvistlösningsdirektivet).

Tvistlösningsdirektivet har till syfte att göra organ för alternativ tvistlösning av hög kvalitet tillgängliga i hela EU för alla konsumentklagomål vid avtalstvister i samband med försäljning av varor eller av tjänster. Direktivet har i svensk rätt genomförts bl.a. genom lagen (2015:671) om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden och en ny förordning med instruktion för ARN, som trädde i kraft den 1 januari 2016.

Konsumenttvister om utförandet av betaltjänster enligt lagen om betaltjänster kan redan i dag prövas av ARN. Enligt betalkontodirektivet ska dock alla tvister som reglerna i direktivet kan ge upphov till kunna prövas i ett förfarande för alternativ tvistlösning. Det innebär att även frågor om tillgång till betalkonto och byte av betalkonto ska kunna prövas. ARN handlägger i dag inte den typen av ärenden. I förordningen med instruktion för ARN anges att myndigheten efter anmälan av en konsument ska rekommendera en lösning av tvister mellan konsumenter och näringsidkare som härrör från ett avtal om köp av en vara, tjänst eller annan nyttinghet (3 § 1). Om en ansökan om betalkonto har avslagits är det inte fråga om en tvist som härrör från ett avtal om köp av en vara, tjänst eller annan nyttinghet. Tvärt om är det ett avtal om köp av en tjänst som näringsidkaren har vägrat att ingå och som konsumenten genom sin talan vill få till stånd.

Det finns i dagsläget inget annat befintligt organ för alternativ tvistlösning, vare sig någon myndighet eller något privat organ, som skulle kunna ta upp de aktuella tvisterna till följd av betalkontodirektivet till prövning. Frågan är då om ett nytt organ för prövning av konsumenttvister med anledning av betalkontodirektivet ska inrättas. Under nuvarande förutsättningar skulle det dock bli fråga om att inrätta en ny myndighet vid sidan av ARN för lösning av tvister i anledning av betalkontodirektivet. Det är i dagsläget svårt att ange hur många konsumenttvister som reglerna om betalkonto kommer att ge upphov till. Det kan exempelvis tänkas att tvister uppstår till följd av att penningtvätsreglerna försvårar öppnande av betalkonto. Det kan dock inte antas att tvister om betalkonto kommer att bli vanligt förekommande. Redan på dessa grunder är det enligt regeringens mening tveksamt om det är motiverat att bilda en ny myndighet.

För de tvister som kan komma i fråga gäller lagen om alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden. Enligt den lagen får regeringen utse en förvaltningsmyndighet till nämnd för alternativ tvistlösning. Den förvaltningsmyndighet som avses är ARN (prop. 2014/15:128 s. 56 f.). Det är i och för sig inte uteslutet att utse någon annan förvaltningsmyndighet att vid sidan av ARN vara nämnd för alternativ tvistlösning. En förutsättning i så fall är dock att kraven i tvistlösningsdirektivet (artiklarna 5–9) är uppfyllda. De kraven gäller bl.a. sakkunskap, oberoende och effektivitet. Det finns också krav på att nämnderna ska ha uppdaterade webbplatser med relevant information. Kvalitetskraven är så högt ställda att de skulle vara svåra att uppfylla för en myndighet som bara handlägger något eller några ärenden per år.

Regeringen konstaterar mot denna bakgrund att det inte är motiverat att inrätta något nytt organ för lösning av de konsumenttvister som kan uppstå till följd av de föreslagna nya bestämmelserna om betalkonto i lagen om betaltjänster. Tvister om tillgång till betalkonto bör handläggas av det befintliga organet för alternativ tvistlösning i konsumentförhållanden, ARN. Det krävs därför inte någon ändring i lag för att genomföra betalkontodirektivet i svensk rätt i denna del (se Delrapport 2 från 2015 års betaltjänstutredning (Fi2015:02), s. 91).

Konsumentverket påpekar att beloppsgränsen för banktjänster måste sänkas i förordningen med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden för att konsumenterna i realiteten ska ha möjlighet att få en tvist om avgift för

ett betalkonto prövad. Eftersom tvister om tillgång till eller byte av betalkonto innebär talan om fastställelse, kommer de inte att omfattas av beloppsgränsen för prövning i ARN, dvs. 2 000 kronor när det gäller banktjänster. Tvister om avgifter för betalkonto till vilket grundläggande funktioner kan knytas eller om skadestånd för att ett byte inte genomförts i tid omfattas däremot av beloppsgränsen. Vid genomförandet i svensk rätt av tvistlösningsdirektivet har denna gräns inte ansetts väsentligen försämra konsumenternas tillgång till alternativ tvistlösning. Gränsen behölls därför i den nya instruktionen för ARN. Beloppsgränsen kan således inte heller anses hindra konsumenter från att få tillgång till alternativ lösning av tvister i anledning av betalkontodirektivet.

Riksgäldskontoret påpekar att osäkerhet skulle kunna uppstå i fråga om insättningar på ett konto omfattas av insättningsgaranti enligt lagen om insättningsgaranti om ett kreditinstitut nekar en kund tillgång till betalkonto för att identifiering av kunden inte har kunnat ske i enlighet med lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, eftersom ARN:s beslut inte är rättsligt bindande.

Regeringen konstaterar att garantimyndigheten, i händelse av ett ersättningsfall, har att tillämpa lagen om insättningsgaranti alldeles oavsett om huruvida en uppkommen tvist mellan en konsument och ett kreditinstitut enligt betalkontodirektivet är rättsligt bindande eller inte.

Allmänna reklamationsnämnden erinrar om att det kan finnas ärenden som nämnden inte kan pröva med anledning av att det krävs muntlig förberedelse eller förhör med parter och sakkunniga. Frågan om ARN:s skyldighet att avvisa vissa typer av ärenden följer av förordningen med instruktion för Allmänna reklamationsnämnden. Enligt förordningen har ARN en möjlighet att avvisa ett ärende om prövning av ärendet med hänsyn till myndighetens arbetsformer eller av något annat skäl allvarligt skulle hindra myndigheten från att fungera effektivt (26 §). Även med beaktande av det anser regeringen inte att det framkommit skäl för att inrätta ett särskilt tvistlösningsorgan för framtida tvister med anledning av betalkontodirektivet.

Svenska Bankföreningen erinrar om vissa praktiska problem vid handläggningen av ärenden i ARN och förhållandet till bl.a. personuppgiftslagen och det s.k. meddelandeförbudet i lagen om åtgärder för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism (3 kap. 4 §). Enligt de regelverken är kreditinstitut dels förhindrade att spara uppgifter om konsumenter som inte är kunder, dels förhindrade att lämna uppgifter som kan vara av betydelse för den aktuella tvisten.

Regeringen anser i och för sig att de frågor som Svenska Bankföreningen tar upp är viktiga och att de bör analyseras ytterligare. Regeringen konstaterar dock att det inte inom ramen för detta lagstiftningsärende finns det utrymme som skulle krävas för en sådan analys.

5.8 Tillsyn, ingripanden och sanktioner

5.8.1 Finansinspektionens befogenhet

Regeringens förslag: Finansinspektionen får hänskjuta frågor som rör samarbete mellan behöriga myndigheter, särskilt om informationsutbyte, till Europeiska bankmyndigheten för tvistlösning i enlighet med artikel 23 i betalkontodirektivet.

Regeringens bedömning: Det krävs inte några lagstiftningsåtgärder för att genomföra betalkontodirektivets krav på att utse en behörig myndighet, skyldighet att samarbeta och utbyta information med andra behöriga myndigheter inom EES, att utse en kontaktpunkt eller att införa bestämmelser om sanktioner och ingripanden.

Utredningens bedömning överensstämmer delvis med regeringens förslag och bedömning. Utredningen föreslår inte någon bestämmelse som möjliggör för Finansinspektionen att hänskjuta frågor till Eba för lösande av tvister mellan behöriga myndigheter i olika medlemsstater. Utredningens bedömning innefattar inte Finansinspektionens skyldighet att samarbeta och utbyta information med andra behöriga myndigheter inom EES samt att utgöra kontaktpunkt.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget och bedömningen eller har inget att invända mot dem.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens förslag och bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker förslaget och bedömningen och har inget att invända mot dem.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Medlemsstaterna ska utse nationella behöriga myndigheter med befogenhet att se till att betalkontodirektivet följs (artikel 21.1 i betalkontodirektivet). Medlemsstaterna ska vidare säkerställa att dessa myndigheter har utrednings- och verkställighetsbefogenheter. De behöriga myndigheterna i medlemsstaterna ska samarbeta med varandra (artikel 22.1). Samarbetsskyldigheten innebär i huvudsak utbyte av information men det kan även vara fråga om utredningsåtgärder som att bistå med kontroller. För att underlätta och påskynda samarbetet ska medlemsstaterna utse en kontaktpunkt (artikel 22.1 tredje stycket). En behörig myndighet kan under vissa förhållanden vägra samarbete med hänvisning till bl.a. allmän ordning och säkerhet (artikel 22.4). Medlemsstaterna också fastställa effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner för överträdelse av den nationella lagstiftning som genomför direktivet (artikel 26.a).

I lagen om betaltjänster finns bestämmelser om samarbete och utbyte av information (8 kap. 4 §). I fråga om tillsynen över betaltjänstleverantörer som inte är betalningsinstitut eller registrerade betaltjänstleverantörer gäller bestämmelserna i de lagar som reglerar deras verksamhet, om inte något annat följer av lagen om betaltjänster. För kreditinstitut innebär det att bestämmelserna om samarbete och utbyte av information i lagen om bank- och finansieringsrörelse (13 kap.) är tillämpliga.

Regeringen anser att den nuvarande regleringen i svensk rätt när det gäller skyldigheten för Finansinspektionen att samarbeta och utbyta information med behöriga myndigheter i andra länder inom EES

uppfyller de krav som ställs i betalkontodirektivet. Dessa regler i betalkontodirektivet kräver därför inte några särskilda lagstiftningsåtgärder.

Som situationen är i dag framstår det som naturligt att Finansinspektionen utses till kontaktpunkt enligt direktivet. Finansinspektionen deltar i liknande europeiska samarbeten på finansmarknadsområdet och utgör då kontaktpunkt. Finansinspektionen har utsetts till kontaktpunkt enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/17/EU av den 4 februari 2014 om konsumentkreditavtal som avser bostadsfastighet och om ändring av direktiven 2008/48/EG och 2013/36/EU och förordning (EU) nr 1093/2010 (bolånedirektivet), se förordningen (2009:93) med instruktion för Finansinspektionen (4 § andra stycket). Regeringen anser att det saknas skäl att göra en annan bedömning när det gäller att utse Finansinspektionen som kontaktpunkt än den som gjordes vid genomförandet i svensk rätt av bolånedirektivet.

I lagen om betaltjänster finns bestämmelser om tillsyn och ingripanden (8 kap.). Finansinspektionen har tillsyn över att bestämmelserna i bl.a. den lagen följs (8 kap. 1 §). Finansinspektionen har därvid möjlighet att ingripa mot betalningsinstitut som åsidosätter sina skyldigheter enligt den lagen och i slutändan återkalla ett instituts tillstånd. I fråga om tillsynen över betaltjänstleverantörer som inte är betalningsinstitut eller registrerade betaltjänstleverantörer gäller bestämmelserna i de lagar som reglerar deras verksamhet, om inte något annat följer av lagen om betaltjänster.

För kreditinstitut innebär det att bestämmelserna om tillsyn i lagen om bank- och finansieringsrörelse (13 kap.) är tillämpliga. Det innebär att Finansinspektionen har tillsyn över att kreditinstitut driver rörelsen i enlighet med den lagen och andra författningar som reglerar institutets verksamhet (13 kap. 1 §). Kreditinstituten är skyldiga att lämna de uppgifter som Finansinspektionen begär, och myndigheten får genomföra en undersökning hos ett kreditinstitut när den anser att det är nödvändigt. Bestämmelser om ingripanden finns i samma lag (15 kap.). Finansinspektionen ska ingripa mot ett kreditinstitut genom att utfärda ett föreläggande om att institutet inom viss tid ska begränsa eller minska riskerna i rörelsen i något avseende, begränsa eller helt underlåta utdelning eller räntebetalningar eller vidta någon annan åtgärd för att komma till rätta med situationen, meddela ett förbud att verkställa beslut eller genom att göra en anmärkning (15 kap. 1 §). Om överträdelsen är allvarlig ska kreditinstitutets tillstånd återkallas eller, om det är tillräckligt, varning meddelas. Finansinspektionen ska även ingripa genom att utfärda ett föreläggande om det är sannolikt att ett kreditinstitut inom tolv månader inte längre kommer att fullgöra sina skyldigheter enligt den lagen eller andra författningar som reglerar institutets verksamhet. Om ett kreditinstitut har fått en anmärkning eller en varning, får Finansinspektionen också besluta att institutet ska betala en sanktionsavgift (15 kap. 7 §). Avgiften tillfaller staten.

Regeringen anser att den nuvarande ordningen för ingripanden och sanktioner är i linje med de krav som ställs i betalkontodirektivet i fråga om de behöriga myndigheternas utrednings- och verkställighetsbefogenheter samt om effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner. Eftersom Finansinspektionen enligt gällande rätt har de befogenheter som anges i lagen om betaltjänster och lagen om bank- och finansierings-

rörelse, och därmed är att behörig myndighet i Sverige, kräver dessa regler i betalkontodirektivet inte några särskilda lagstiftningsåtgärder.

När det gäller lösande av tvister mellan behöriga myndigheter i olika medlemsstater finns det i betalkontodirektivet (artikel 23) möjlighet för de behöriga myndigheterna att hänskjuta frågor till Eba, om en begäran om samarbete, särskilt om informationsutbyte, har avslagits eller inte besvarats inom rimlig tid. En motsvarande bestämmelse, som ger Finansinspektionen möjlighet att till Eba hänskjuta frågor för lösande av tvister mellan behöriga myndigheter i enlighet med artikel 23 i betalkontodirektivet, bör därför tas in i lagen om betaltjänster.

5.8.2 Sekretess

Regeringens bedömning: Den befintliga offentlighets- och sekretessregleringen tillgodoser betalkontodirektivets krav på tystnadsplikt.

Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt betalkontodirektivet ska de behöriga myndigheterna och alla som arbetar eller har arbetat där samt revisorer och experter som arbetar på deras uppdrag vara bundna av tystnadsplikt (artikel 21.2). Ingen förtrolig information som erhållits i tjänsten får röjas till någon person eller myndighet utom i sammanfattad eller förkortad form, med förbehåll för fall som omfattas av straffrätt eller av direktivet.

Enligt 30 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL, gäller sekretess i en statlig myndighets verksamhet som består i tillsyn med avseende på bank- och kreditväsendet för uppgift om affärs- eller driftförhållanden hos den som myndighetens verksamhet avser, om det kan antas att denne lider skada om uppgiften röjs. Sekretess gäller också för uppgift om ekonomiska eller personliga förhållanden för annan som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som myndighetens verksamhet avser. Bestämmelsen i OSL innebär ett sekretesskydd för vissa uppgifter som Finansinspektionen får del av i sin tillsynsverksamhet.

Förbud att röja eller utnyttja en uppgift enligt offentlighets- och sekretesslagen gäller inte bara för personalen inom myndigheten, utan också för personer som får uppgifterna genom att för det allmännas räkning delta i myndighetens verksamhet, t.ex. på grund av uppdrag hos myndigheten.

Kravet på tystnadsplikt hos Finansinspektionen och för revisorer och experter som arbetar på uppdrag av myndigheten följer således redan av gällande rätt. Reglerna om tystnadsplikt i betalkontodirektivet kräver därför inte några särskilda lagstiftningsåtgärder.

5.8.3 Offentliggörande av administrativa sanktioner

Regeringens bedömning: Skyldigheten att offentliggöra sanktionsbeslut bör genomföras genom föreskrifter på förordningsnivå.

Utredningens bedömning överensstämmer inte med regeringens bedömning. Enligt utredningens bedömning följer det av gällande rätt att tillsynsmyndighetens sanktionsbeslut blir offentliga och det krävs därför inte någon ytterligare författningsreglering om offentliggörande av sanktioner.

Remissinstanserna tillstyrker bedömningen eller har inget att invända mot den.

Skälen för regeringens bedömning: Enligt betalkontodirektivet (artikel 26.2) ska medlemsstaterna föreskriva att den behöriga myndigheten får offentliggöra administrativa sanktioner som påförts för överträdelser av de bestämmelser som antas för införlivande av direktivet, om inte offentliggörandet allvarligt äventyrar finansmarknaderna eller åsamkar de berörda parterna oproportionell skada.

De sekretessbestämmelser som är tillämpliga på Finansinspektionens verksamhet och som nu aktualiseras är 30 kap. 4 och 5 §§ OSL. Dessa bestämmelser innebär sekretess för vissa uppgifter som förekommer i Finansinspektionens tillstånds- och tillsynsverksamhet.

Enligt 30 kap. 5 § OSL gäller sekretess i särskilt angivna ärenden för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden. Sekretessen gäller emellertid aldrig för uppgift i beslut, 30 kap. 5 § andra stycket OSL. Enligt regeringens mening utgör bestämmelsen därför inte något hinder mot att uppgifter offentliggörs i enlighet med betalkontodirektivet (artikel 26.2).

Enligt 30 kap. 4 § första stycket 1 OSL gäller sekretess för uppgift om affärs- eller driftförhållanden hos den som myndighetens verksamhet avser, om det kan antas att denne lider skada om uppgiften röjs. Något undantag för uppgift i beslut gäller inte enligt 30 kap. 4 § OSL. Det finns därmed en presumtion för att Finansinspektionen får offentliggöra uppgifter om åtgärder eller sanktioner, men sekretess råder om det kan antas att den berörde lider skada om uppgiften röjs.

Motsvarande regler om offentliggörande av sanktionsbeslut finns även i bl.a. Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/36/EU av den 26 juni 2013 om behörighet att utöva verksamhet i kreditinstitut och om tillsyn av kreditinstitut och värdepappersföretag, om ändring av direktiv 2002/87/EG och om upphävande av direktiv 2006/48/EG och 2006/49/EG (kapitaltäckningsdirektivet) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/59/EU av den 15 maj 2014 om inrättande av en ram för återhämtning och resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag och om ändring av rådets direktiv 82/891/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/24/EG, 2002/47/EG, 2004/25/EG, 2005/56/EG, 2007/36/EG, 2011/35/EU, 2012/30/EU och 2013/36/EU samt Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1093/2010 och (EU) nr 648/2012 (krishanteringsdirektivet). Vid genomförandet i svensk rätt av de reglerna (artikel 68 i kapitaltäckningsdirektivet och artikel 112 i krishanteringsdirektivet) gjorde regeringen bedömningen att 30 kap. 4 § OSL inte utgjorde något hinder för Finansinspektionen att publicera

beslut om sanktioner (prop. 2013/14:228 s. 233 f. och prop. 2015/16:5 s. 741). Vidare konstaterades att reglerna i de båda direktiven om offentliggörande av beslut tillåter att besluten publiceras utan att avslöja identiteten på den som beslutet avser, om publiceringen av identiteten utgör en oproportionerlig åtgärd eller bedöms orsaka en oproportionell skada för berörda aktörer eller de fysiska personer som berörs. Reglerna i kapitaltäckningsdirektivet och krishanteringsdirektivet om skyldigheten att offentliggöra sanktionsbeslut har genomförts i svensk rätt genom förordningen (2014:993) om särskild tillsyn och kapitalbuffertar (3 § 6) och förordningen (2004:329) om bank- och finansieringsrörelse (1 kap. 10 §).

Regeringen anser att det saknas skäl att göra en annan bedömning när det gäller publicering av sanktionsbeslut enligt betalkontodirektivet än den som gjordes vid genomförandet i svensk rätt av kapitaltäckningsdirektivet och krishanteringsdirektivet. Finansinspektionens skyldighet att offentliggöra sanktionsbeslut som avses i betalkontodirektivet bör därför anges i föreskrifter på förordningsnivå.

6 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 maj 2017.

Bestämmelserna i lagen om betalkonto om information om de mest representativa tjänsterna som är knutna till betalkonton i Sverige och redovisning av avgifter och räntesatser för sådana tjänster ska träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Utredningens förslag innebär ett ikraftträdande den 18 september 2016.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det. *Svenska Bankföreningen* framhåller att artikel 29 i betalkontodirektivet tillåter en utökad tidsram för genomförandet av artiklarna 4 och 5 då dessa är beroende av att Eba ska ta fram gemensamma standarder. Bankföreningen anser att ikraftträdandedatumet för bestämmelserna om information bör senareläggas.

Skälen för regeringens förslag: Av betalkontodirektivet följer att medlemsstaterna senast den 18 september 2016 ska anta och offentliggöra de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet och att de ska tillämpa dessa bestämmelser från och med detta datum (artikel 29). Det har inte varit möjligt att genomföra direktivet i svensk rätt inom föreskriven tidsfrist. Det är emellertid angeläget att genomförandet av direktivet sker så snart som möjligt för att minimera de negativa konsekvenserna av förseningarna. De föreslagna lagändringarna bör träda i kraft så snart det är möjligt, vilket bedöms vara den 1 maj 2017.

Enligt betalkontodirektivet (artikel 29.2 andra stycket b) ska medlemsstaterna tillämpa de bestämmelser som i nationell rätt genomför reglerna om information om och redovisning av avgifter (artiklarna 4.1–4.5 och 5.1–5.3) senast nio månader efter ikraftträdandet av en delegerad akt som

kommissionen ska anta om gemensamma termer och definitioner av tjänster (artikel 3.4). *Svenska Bankföreningen* framhåller att dessa bestämmelser är beroende av att Eba tar fram tekniska standarder och att det därför bör framgå att informationskraven inte kommer att kunna tillämpas förrän vid en senare tidpunkt när det finns sådana standarder (se avsnitt 5.6.3). Kommissionen har således ännu inte antagit någon delegerad akt med tekniska standarder. Regeringen instämmer med Svenska Bankföreningen att de nya bestämmelser om information och redovisning som föreslås i lagen om betaltjänster bör börja tillämpas först när det finns tekniska standarder som närmare reglerar den information som ska lämnas. Bestämmelserna om information om de mest representativa tjänsterna som är knutna till betalkonton i Sverige och redovisning av avgifter för sådana tjänster bör därför träda i kraft det datum som regeringen bestämmer.

7 Förslagets konsekvenser

7.1 Samhällsekonomiska konsekvenser

Betalkontodirektivet syftar till att förbättra förutsättningarna för en integrerad europeisk inre marknad för finansiella tjänster och till att stärka medborgarnas förtroende för den inre marknaden. Genomförandet av direktivet i svensk rätt förväntas leda till ökad konkurrens mellan betaltjänstleverantörerna, förbättrade villkor för konsumenterna och till att en stor del av den grupp som i dag inte har möjlighet att skaffa betalkonto kommer att kunna inkluderas bättre i samhället.

Genom att förslaget i denna lagrådsremiss att kräva att betaltjänstleverantörer ska redovisa avgiftsstrukturen på ett standardiserat sätt säkerställs att konsumenter kan göra väl avvägda beslut om vilken betaltjänstleverantör som bäst uppfyller deras behov både såväl avseende tjänstutbudet som kostnaderna för det. Konsumentskyddet stärks ytterligare genom att transparensen ökar mellan olika betaltjänstleverantörers avgiftsstruktur genom en jämförelsewebbplats. Införandet av en sådan webbplats bidrar även till ökad konkurrens genom att inverka positivt på konsumenternas benägenhet att byta betaltjänstleverantör. Vidare ges konsumenter tillgång till effektiva förfaranden för tvistlösning.

7.2 Konsekvenser för berörda institut

Två grupper av marknadsaktörer berörs av förslagen i denna lagrådsremiss. Den första gruppen utgörs av svenska kreditinstitut enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse. Den andra gruppen utgörs av företag som omfattas av definitionen av betaltjänstleverantör i lagen om betaltjänster men som inte är kreditinstitut.

Den första gruppen av företag kommer i och med genomförandet i svensk rätt av betalkontodirektivet inte kunna neka konsumenter som är lagligen bostatta inom EES att öppna betalkonto med sådana grund-

läggande funktioner som institutet tillhandahåller andra konsumenterna. Enligt uppgifter från Finansinspektionens företagsregister fanns det 124 svenska kreditinstitut i november 2016. De är fördelade på 40 banker, 2 medlemsbanker, 47 sparbanker och 35 kreditmarknadsbolag. Kreditinstituterna kommer att påverkas av ökade kostnader, främst av två anledningar, dels för att förse myndigheter med information, dels för att säkerställa att den konsument de ingår avtal med inte ägnar sig åt verksamhet som strider mot lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. De berörda instituten förväntas behöva skapa nya rutiner för att förse Finansinspektionen med data över de avgifter som tas ut för betalkonton och de avgiftsbelagda tjänster som kan kopplas till dessa konton. Dessa kostnader bedöms i huvudsak vara av engångskaraktär och relativt små i förhållande till institutens övriga kostnader. Instituterna kommer dessutom bli tvungna att stärka sina rutiner ytterligare för att säkerställa att de nya kunderna inte individuellt eller genom kriminella nätverk agerar i strid med vad som följer av lagen om penningtvätt och finansiering av terrorism, eller på annat sätt avser utnyttja kreditinstitutets tjänster för kriminella ändamål. De kostnader som uppstår för instituten på grund av en förstärkning av dessa rutiner förväntas vara av såväl engångskaraktär som av löpande karaktär. Engångskostnaderna består troligen av att upprätta bättre rutiner med utländska myndigheter då en stor del av de kunder som kommer vilja ansluta sig till betalkonto i dag saknar permanent bostadsadress i Sverige. De löpande kostnaderna kommer sannolikt uppstå på grund av ett ökat antal förfrågningar till utländska myndigheter och databaser i samband med att nya kunder vill ansluta sig till bankens betalkonton. Även dessa kostnadsökningar bedöms vara små i förhållande till kreditinstitutens övriga kostnader och intäkter. Att tillhandahålla betalkonton till konsumenterna ingår i kreditinstitutens affärsmodeller och de antas därför ha de flesta övriga rutiner på plats.

Den andra gruppen består av övriga betaltjänstleverantörer som inte är kreditinstitut. Eftersom övriga betaltjänstleverantörer inte är kreditinstitut kommer de inte att omfattas av kravet att tillhandahålla betalkonto till konsumenterna som är lagligen bosatta inom EES. Däremot kan de om de tillhandahåller betalkonton omfattas av andra bestämmelser som föreslås i denna lagrådsremiss om t.ex. byte av betalkonton och rapportering av avgifter. En betaltjänstleverantör som har tillstånd att genomföra betalningstransaktioner från betalkonto enligt definitionen i lagen om betaltjänster (1 kap. 2 §) kan antas tillhandahålla betalkonton. Enligt uppgifter från Finansinspektionen fanns det 11 registrerade betaltjänstleverantörer och 22 betalningsinstitut med ett sådant tillstånd i november 2016. De övriga betaltjänstleverantörerna kommer att träffas av samma typ av kostnader som kreditinstituterna. Genomförandet av betalkontodirektivet i svensk rätt kan dock få relativt stora konsekvenser för flertalet övriga betaltjänstleverantörer eftersom de inte har som sin primära affärsmodell att tillhandahålla betalkonton. Det handlar t.ex. om bostadsföretag som erbjuder bospårande och gräsrotsfinansieringsföretag som genom försågen i denna lagrådsremiss blir tvingade att upprätta rutiner för byte av betalkonton och rapportering av avgifter. Det är sammantaget svårt att göra en exakt bedömning hur stora kostnadsökningarna kommer att vara eftersom omfattningen av dessa är direkt avhängiga av befintliga it-

system och rutiner som redan finns hos betaltjänstleverantörerna. Ur den aspekten är företagsgruppen som helhet dessutom inte homogen, vilket innebär att ett enskilt exempel inte bidrar till bättre information om kostnadsökningarna för andra i gruppen. På marginalen bedöms dock kostnaderna för de mindre övriga betaltjänstleverantörerna vara större i relation till både kostnader och intäkter än för de större.

Ett harmoniserat regelverk för betalkonton ger dock fördelar. De aktörer som bedriver gränsöverskridande verksamhet kan förbättra sin kostnadseffektivitet genom stordriftsfördelar eftersom de kan införa samma it-system, processer och personalutbildning m.m. i alla länder inom EES där de bedriver verksamhet. Ett harmoniserat regelverk minskar även trösklarna att expandera till andra länder inom EES. Aktörerna kan även öka sin intjäning genom en ökad kundbas att marknadsföra andra produkter till.

Från ett konkurrensperspektiv påverkar den föreslagna nya regleringen ett stort antal kreditinstitut och betaltjänstleverantörer. I praktiken påverkas dock en relativt liten grupp av konsumenter som i dag inte enkelt kan erhålla tillgång till betalkonto av olika skäl. Genomförandet av betalkontodirektivet i svensk rätt förväntas därför få mycket begränsade effekter på konkurrensförhållandena både inom respektive sektor och mellan sektorerna på kort sikt.

7.3 Konsekvenser för myndigheter och domstolar

Finansinspektionen föreslås i denna lagrådsremiss få tillsyn över att de bestämmelser som i svensk rätt genomför betalkontodirektivet följs. Finansinspektionen föreslås även få ansvar för att driva en jämförelsewebbplats. Förslagen, som i och för sig följer direkt av medlemsstaternas skyldigheter enligt betalkontodirektivet, medför ökade kostnader för Finansinspektionen. Finansinspektionens verksamhet finansieras i huvudsak genom anslag på statens budget. Finansinspektionens eventuellt tillkommande kostnader som följer av detta förslag ska finansieras inom befintliga ramar.

Kammarrätten i Stockholm noterar att det saknas en analys av de konsekvenser som överklagade beslut från Finansinspektionen kan komma att få för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Enligt kammarrätten måste domstolarna tillförsäkras erforderliga resurser för ökade kostnader.

De föreslagna lagändringarna innebär att Finansinspektionen får möjlighet att fatta ett antal överklagbara beslut och att besluten som huvudregel får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Det är i detta sammanhang svårt att bedöma hur många ärenden som kan komma att överklagas. Det är emellertid fråga om ett begränsat antal aktörer som har tillstånd att agera på den relevanta marknaden. Det förefaller mindre sannolikt att den föreslagna nya lagstiftningen föranleder någon större förändring i inflödet av mål till de allmänna förvaltningsdomstolarna. Det bedöms därför inte föreligga något behov av resurstillskott till domstolarna med anledning av förslagen i denna lagrådsremiss.

Utgångspunkten är att betaltjänstleverantörerna inte kommer att neka konsumenter att teckna avtal om betalkonto om de inte har goda grunder för det. Konsumenter som får avslag på ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner kommer ha möjlighet att vända till ARN för att få saken prövad. Även om antalet ärenden hos ARN förväntas öka i viss mån, görs bedömningen att de budgetära konsekvenserna kan finansieras inom befintliga ramar.

8 Författningskommentar

8.1 Förslaget till lag om ändring i marknadsföringslagen (2008:486)

1 §

I paragrafen finns i *andra stycket* en icke uttömmande uppräkningslista av lagar som innehåller bestämmelser om marknadsföring. Enligt 3 § lagen om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner, som trädde i kraft den 1 juli 2016, ska marknadsföringslagens bestämmelser tillämpas (se prop. 2015/16:133, SFS 2016:415). Av förbiseende gjordes emellertid inte någon komplettering av listan i samband med att lagen om förmedlingsavgifter för kortbaserade betalningstransaktioner antogs.

8.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

1 kap.

1 §

I paragrafen anges lagens tillämpningsområde.

I *tredje stycket*, som är nytt, införs en upplysning om att det nya 4 a kap. innehåller bestämmelser om avgifter för betalkonto och byte av betalkonto samt om kreditinstituts skyldighet att tillhandahålla betalkonto med grundläggande funktioner till en konsument.

4 §

Paragrafen innehåller definitioner av i lagen centrala begrepp.

Ändringen innebär att definitionskatalogen utökas med definitioner av betalkontodirektivet och uttrycket lagligen bosatt inom EES samt att den nuvarande numreringen av definitionerna tas bort. Definitionen lagligen bosatt inom EES motsvarar i allt väsentligt artikel 2.2 i betalkontodirektivet.

4 a kap. Betalkonto

I lagen införs ett nytt kapitel med bestämmelser om skyldighet för kreditinstitut att tillhandahålla betalkonto med grundläggande funktioner till en

konsument samt om avgifter för betalkonto och byte av betalkonto. Bestämmelserna om byte av betalkonto gäller alla betaltjänstleverantörer och inte bara dem som är kreditinstitut. Bestämmelserna i kapitlet genomför i huvudsak reglerna i betalkontodirektivet (se dock även nya 8 kap. 4 a § som genomför artikel 23 i direktivet).

1 §

Paragrafen genomför artikel 15 och delvis artikel 16 i betalkontodirektivet.

Paragrafen innebär att svenska kreditinstitut som driver verksamhet enligt lagen om bank- och finansieringsrörelse inte får vägra en konsument, som är lagligen bosatt inom EES, att öppna ett betalkonto med sådana grundläggande funktioner som avses i 2 §. I 1 kap. 4 § finns en definition av vad som avses med lagligen bosatt inom EES.

I *första stycket* anges skyldigheten att tillhandahålla betalkonton med s.k. grundläggande funktioner. Skyldigheten avser endast sådana grundläggande funktioner som kreditinstitutet tillhandahåller andra konsumenter.

Av *andra stycket* följer att skyldigheten i första stycket inte gäller om tillhandahållandet av ett betalkonto skulle strida mot lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism eller om det finns särskilda skäl. Exempel på särskilda skäl som talar mot ett tillhandahållande är om konsumenten använt eller kan antas komma att använda ett betalkonto för olagliga ändamål eller om konsumenten tidigare misskött sig gentemot kreditinstitutet.

Övervägandena finns i avsnitten 5.3.1, 5.3.2 och 5.4.2.

2 §

Paragrafen genomför artikel 17 i betalkontodirektivet.

I paragrafen definieras vad som avses med grundläggande funktioner enligt 1 §.

Övervägandena finns i avsnitt 5.3.2.

3 §

Paragrafen genomför delar av artikel 16 i betalkontodirektivet.

Paragrafen, som gäller enbart kreditinstitut, innehåller bestämmelser om hur kreditinstitut ska behandla en ansökan från en konsument om betalkonto med grundläggande funktioner.

Första stycket anger inom vilken tid som ett kreditinstitut ska behandla en konsuments ansökan om betalkonto.

Enligt *andra stycket* ska kreditinstitutet, om ansökan avslås, omedelbart underrätta konsumenten om avslaget och informera om möjligheterna att klaga på beslutet samt, om möjligt, ange skälen för beslutet. Ett kreditinstitut kan underlåta att motivera ett avslagsbeslut om motiven för ett sådant beslut skulle skada den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen, eller strida mot lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Övervägandena finns i avsnitt 5.4.2.

4 §

Paragrafen genomför artikel 18 i betalkontodirektivet.

Paragrafen, som gäller enbart kreditinstitut, innehåller bestämmelser om avgifter för betalkonton med grundläggande funktioner som kreditinstitut får ta ut av en konsument. I begreppet avgift ingår, utöver årsavgifter, även eventuella ansökningsavgifter och avgifter för att utföra de tjänster som ingår i de grundläggande funktionerna enligt 2 §.

Övervägandena finns i avsnitt 5.6.1.

5 §

Paragrafen genomför artiklarna 4 och 5 i betalkontodirektivet.

Paragrafen, som gäller samtliga betalkonton och inte enbart betalkonton med grundläggande funktioner, innehåller bestämmelser om avgiftsinformation och redovisning av avgifter och räntesatser till konsumenter. Bestämmelsen gäller för samtliga betaltjänstleverantörer och inte enbart kreditinstitut.

Första stycket innebär att betaltjänstleverantörer i rimlig tid innan ett avtal ingås ska lämna viss standardiserad information om de vanligaste tjänsterna som är knutna till betalkonton och avgifterna för dessa.

Enligt *andra stycket* ska betaltjänstleverantören hålla förteckningen och en ordlista, som minst omfattar de begrepp som fastställs i förteckningen, tillgängliga för konsumenten.

I *tredje stycket* regleras betaltjänstleverantörernas förpliktelser att även tillhandahålla konsumenter årlig kostnadsfri information om avgifter och räntor. Betaltjänstleverantören och konsumenten ska komma överens om på vilket sätt redovisningen av avgifter ska ske. Redovisningen ska lämnas i pappersform om konsumenten begär det.

Övervägandena finns i avsnitt 5.6.3.

6 §

Paragrafen genomför artiklarna 9–11 i betalkontodirektivet.

Paragrafen, som gäller samtliga betalkonton och inte bara betalkonton med grundläggande funktioner, innehåller bestämmelser om byte av betalkonto och om åtgärder för att bistå en konsument vid öppnande av betalkonto i ett annat land inom EES. Bestämmelsen gäller för samtliga betaltjänstleverantörer och inte enbart kreditinstitut.

Enligt *första stycket* ska en betaltjänstleverantör ha rutiner för byte av betalkonto i samma valuta mellan betaltjänstleverantörer i Sverige.

I *andra stycket* anges att det är den betaltjänstleverantör, som konsumenten vill öppna ett betalkonto hos som ska kontakta den betaltjänstleverantör som konsumenten har ett betalkonto hos, som ska se till att bytet genomförs. I bestämmelsen görs en hänvisning till artikel 10 i direktivet som anger den tidsram inom vilket ett byte ska vara genomfört.

Enligt *tredje stycket* ska en betaltjänstleverantör även bistå en konsument som meddelar att han eller hon ska öppna betalkonto hos en betaltjänstleverantör etablerad i ett annat land inom EES. Betaltjänstleverantören ska bistå med viss information, överföring av medel samt stängning av betalkontot. I likhet med vad som anges i andra stycket görs en hänvisning till den tidsram som följer av artikel 11 i direktivet. Åt-

gärderna ska som huvudregel genomföras minst sex bankdagar efter den dag då betaltjänstleverantören tar emot konsumentens begäran.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1.

7 §

Paragrafen genomför artikel 12 i betalkontodirektivet.

Paragrafen, som gäller samtliga betalkonton och inte bara betalkonton med grundläggande funktioner, behandlar avgifter som en betaltjänstleverantör kan ta ut av en konsument i samband med ett byte av betalkonto. Sådana avgifter ska vara rimliga och i linje med betaltjänstleverantörens faktiska kostnader. Bestämmelsen gäller för samtliga betaltjänstleverantörer och inte enbart kreditinstitut.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.1.

8 §

Paragrafen genomför artikel 13 i betalkontodirektivet.

Paragrafen, som gäller samtliga betalkonton och inte bara betalkonton med grundläggande funktioner, innehåller bestämmelser om betaltjänstleverantörens ansvar för skada som uppstår i samband med byte av betalkonto. Bestämmelsen gäller för samtliga betaltjänstleverantörer och inte enbart kreditinstitut.

Första stycket reglerar konsumenters rätt till ersättning för förlust som uppstår i samband med bytesförfarandet då en betaltjänstleverantör inte fullgjort sina skyldigheter enligt 6 §.

I *andra stycket* stadgas att en betaltjänstleverantör är fri från ansvar om bytesförfarandet inte kan genomföras på grund av omständigheter som legat utanför betaltjänstleverantörens kontroll, dvs. typiska fall av force majeure. Detsamma gäller när en betaltjänstleverantör handlat i enlighet med svensk lag eller unionsrätt.

Övervägandena finns i avsnitt 5.5.2.

9 §

Paragrafen genomför artikel 19 i betalkontodirektivet.

Paragrafen behandlar uppsägning av ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner.

I *första stycket* anges de fall då ett kreditinstitut ensidigt får säga upp ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner. Vid bedömningen av om ett konto är vilande enligt *punkten 2* ska bortses från eventuella avgifts- och räntetransaktioner som förekommit på kontot.

I *andra stycket* finns tvingande bestämmelser för kreditinstitut att i ett uppsägningsfall skriftligen underrätta konsumenten och informera om var denne kan vända sig för att klaga på beslutet.

Enligt *tredje stycket* ska kreditinstitutet, om uppsägning sker på den grunden att kontot är vilande, underrätta konsumenten minst två månader innan uppsägningen träder i kraft. I övrigt gäller en uppsägning omedelbart.

Övervägandena finns i avsnitt 5.4.3.

10 §

Paragrafen innehåller bemyndiganden för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter.

Punkten 1 möjliggör meddelande av föreskrifter om sådan information som en betaltjänstleverantör ska lämna till eller hålla tillgänglig för en konsument enligt 5 §.

Punkten 2 ger förutsättningar att närmare föreskriva hur rutinerna för byte av ett betalkonto enligt 6 § ska gå till.

Punkten 3 ger förutsättningar att närmare föreskriva om vilka uppgifter om betalkonton med grundläggande funktioner en betaltjänstleverantör ska lämna till Finansinspektionen.

Övervägandena finns i avsnitten 5.5.1, 5.6.3 och 5.6.4.

8 kap.

4 a §

Paragrafen, som är ny, genomför artikel 23 i betalkontodirektivet.

Paragrafen innebär att Finansinspektionen får hänskjuta frågor till Europeiska bankmyndigheten (Eba) för tvistlösning om en begäran om samarbete eller informationsutbyte har avslagits eller inte besvarats inom rimlig tid. Paragrafen är utformad efter förebild av 6 kap. 4 och 5 §§ lagen (2014:968) om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag.

Övervägandena finns i avsnitt 5.8.1.

Europaparlamentets och rådets direktiv
2014/92/EU av den 23 juli 2014 om
jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto,
byte av betalkonto och tillgång till betalkonto
med grundläggande funktioner

Bilaga 1

Lagförslag i delrapport 2 från 2015 års betaltjänstutredning (Fi 2015:02) Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2010:751) om betaltjänster att det ska införas ett nytt kapitel, 4 a kap., av följande lydelse.

4 a kap. Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

Rätten till betalkonto

1 § Ett kreditinstitut som driver tillståndspliktig bank- eller finansieringsrörelse enligt 2 kap. lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse får inte vägra en konsument som är bosatt i en stat inom EES att öppna ett betalkonto eller att till kontot knyta sådana grundläggande funktioner enligt 2 § som institutet tillhandahåller andra kunder.

Första stycket gäller inte om det skulle strida mot bestämmelserna i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism att tillhandahålla konsumenten ett betalkonto eller om det finns andra särskilda skäl emot ett tillhandahållande.

Grundläggande funktioner

2 § De grundläggande funktionerna enligt 1 § är

1. tjänster som krävs för att öppna, inneha och avsluta ett betalkonto,
2. tjänster som gör det möjligt att sätta in medel på ett betalkonto,
3. tjänster som gör det möjligt att inom EES över disk eller i uttagsautomater ta ut kontanter från ett betalkonto, och
4. utförande inom EES av följande betalningstransaktioner:
  - a) autogirering,
  - b) betalningar genom ett debetkort, inbegripet betalningar online, samt
  - c) betalningar, inbegripet stående överföringar, vid terminaler, över disk och via kreditinstitutets onlinetjänster.

Behandlingen av en ansökan om betalkonto

3 § En ansökan om betalkonto med grundläggande funktioner ska behandlas skyndsamt. Ärendet ska avgöras så snart som möjligt och senast tio bankdagar efter det att kreditinstitutet tagit emot en fullständig ansökan.

Om ansökan avslås, ska konsumenten omedelbart underrättas om detta och om vart han eller hon kan vända sig för att klaga på beslutet. Underrättelsen ska göras skriftligen och utan kostnad för konsumenten. Om det är möjligt, ska skälen för avslaget framgå av underrättelsen.

4 § Ett kreditinstitut får ta ut endast rimliga avgifter för att tillhandahålla en konsument ett betalkonto och för de grundläggande funktioner som knyts till kontot.

Information om villkor och avgifter

5 § Innan en konsument öppnar ett betalkonto med grundläggande funktioner ska kreditinstitutet ge honom eller henne en förteckning över de mest representativa tjänsterna som är knutna till betalkonton i Sverige och, i den mån kreditinstitutet tillhandahåller dessa tjänster, informera om avgifterna för dem.

Utöver det informationskrav vid tillhandahållande av betaltjänster som följer av 4 kap. ska kontohavaren minst en gång per år få kostnadsfri information om aktuella avgifter och räntesatser för de tjänster som knutits till konsumentens betalkonto.

Byte av betalkonto

6 § Ett kreditinstitut ska ha rutiner för byte av betalkonto i samma valuta mellan institutet och ett annat kreditinstitut i Sverige. Rutinerna ska säkerställa att ett sådant byte kan genomföras snabbt och utan onödiga olägenheter för konsumenten.

Det kreditinstitut som en konsument vid ett byte vill öppna ett betalkonto hos ska på begäran av konsumenten kontakta det kreditinstitut som konsumenten har ett betalkonto hos och se till att bytet genomförs. Bytet ska vara genomfört inom högst den tidsram som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner.

7 § Ekonomisk skada som har uppstått för en konsument till följd av att ett kreditinstitut inte har uppfyllt sina skyldigheter att genomföra bytet enligt 6 § ska ersättas av det kreditinstitutet.

Uppsägning av ett avtal om betalkonto

8 § Ett kreditinstitut får säga upp ett avtal om betalkonto, endast om

1. konsumenten avsiktligt har använt betalkontot för olagliga ändamål,
2. det inte har förekommit några transaktioner på betalkontot under mer än 24 på varandra följande månader, eller
3. konsumenten har lämnat felaktiga uppgifter för att få öppna betalkontot, och korrekta uppgifter skulle ha lett till att konsumenten inte hade fått öppna ett sådant konto.

Bemyndiganden

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. den information som ett kreditinstitut ska lämna till en konsument enligt 5 § första stycket, och
  2. rutinerna för byte av betalkonto mellan kreditinstitut.
-

Denna lag träder i kraft den 18 september 2016.

Förteckning över remissinstanserna till delrapport 2 från 2015 års betaltjänstutredning (Fi 2015:02) Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

Sveriges riksbank, Göta hovrätt, Malmö tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Förvaltningsrätten i Stockholm, Justitiekanslern, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Polismyndigheten, Säkerhetspolisen, Kriminalvården, Revisorsnämnden, Migrationsverket, Datainspektionen, Riksgäldskontoret, Finansinspektionen, Kronofogdemyndigheten, Kammarkollegiet, Länsstyrelsen i Dalarnas län, Länsstyrelsen i Stockholms län, Konsumentverket med Konsumentombudsmannen, Allmänna reklamationsnämnden, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Post- och telestyrelsen, Konkurrensverket, Tillväxtverket, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser, Regelrådet, Sveriges advokatsamfund, FAR, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund, Finansbolagens förening, Konsumenternas Bank och finansbyrå, Svensk Handel, Svenskt Näringsliv, Företagarna, Bankinstitutens Arbetsgivareorganisation (BAO), Finansförbundet, Handelsanställdas Förbund, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Yrkesföreningen för budget- och skuldrådgivare i kommunal tjänst (BUS), Sveriges konsumenter, Pensionärernas Riksorganisation (PRO), DHR och X-CONS.

Yttrande har även inkommit från Loomis Sverige AB, SPF Seniorerna, Svenska kommunalpensionärers förbud (SKPF) och ATM Industry Association.

Lagförslag i promemorian med utdrag ur utkast till lagrådsremiss Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

Förslag till lag om ändring i lagen (2010:751) om betaltjänster

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2010:751) om betaltjänster
[ ]
dels att det ska införas ett nytt kapitel, 4 a kap., av följande lydelse,
dels att det ska införas en ny paragraf, 8 kap. 4 a §, av följande lydelse,

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

[ ]

4 a kap. Tillgång till betalkonto

[ ]

Information om villkor och avgifter

5 §

Innan ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner ingås ska konsumenten ges en förteckning över de mest representativa tjänsterna som är knutna till betalkonton i Sverige och, i den mån betaltjänstleverantören tillhandahåller dessa tjänster, informeras om avgifterna för dem. Informationen ska lämnas i pappersform eller på annat varaktigt medium.

Utöver de informationskrav som följer av 4 kap. ska konsumenten minst en gång per år ges kostnadsfri information om aktuella avgifter och räntesatser för de tjänster som knutits till betalkontot.

Betaltjänstleverantören och konsumenten ska komma överens

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/92/EU av den 23 juli 2014 om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner, i den ursprungliga lydelsen.

om på vilket sätt redovisningen av avgifter ska ske. Redovisningen ska lämnas i pappersform om konsumenten begär det. Bilaga 4

Byte av betalkonto

6 §

En betaltjänstleverantör ska ha rutiner för byte av betalkonto i samma valuta mellan betaltjänstleverantören och en annan betaltjänstleverantör i Sverige. Rutinerna ska säkerställa att ett sådant byte kan genomföras snabbt och utan onödiga olägenheter för konsumenten.

Den betaltjänstleverantör som en konsument vid ett byte vill öppna ett betalkonto hos ska på begäran av konsumenten kontakta den betaltjänstleverantör som konsumenten har ett betalkonto hos och se till att bytet genomförs. Bytet ska vara genomfört inom högst den tidsram som följer av artikel 10 i betalkontodirektivet.

En betaltjänstleverantör ska även ha rutiner för om konsument vid ett byte vill öppna ett betalkonto hos en betaltjänstleverantör som är etablerad i ett annat land inom EES. Bytet ska vara genomfört inom högst den tidsram som följer av artikel 11 i betalkontodirektivet.

7 §

Avgifter, utöver de som avses i 4 kap. 15 §, som en betaltjänstleverantör tar ut av en konsument i samband med ett byte, ska vara rimliga och i linje med betaltjänstleverantörens faktiska kostnader.

8 §

En betaltjänstleverantör ska ersätta en konsument för ren förmögenhetskada, som uppstår som en direkt följd av att

betaltjänstleverantören inte har uppfyllt sina skyldigheter enligt 6 §.

Ansvar enligt första stycket inträder inte i fall av osedvanliga eller oförutsägbara omständigheter som den som åberopar omständigheterna inte har något inflytande över och vars konsekvenser hade varit omöjliga att avvärja trots alla ansträngningar. Ansvar inträder inte heller då en betaltjänstleverantör handlar i enlighet med svensk lag eller unionsrätt.

Uppsägning av ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner

9 §

Ett kreditinstitut får säga upp ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner endast om

1. konsumenten avsiktligt har använt betalkontot för olagliga ändamål,

2. det inte har förekommit några transaktioner på betalkontot under de senaste 24 månaderna, eller

3. konsumenten har lämnat felaktiga uppgifter när betalkontot öppnades, och korrekta uppgifter skulle ha lett till att konsumenten inte hade fått öppna ett sådant konto.

Om ett avtal om betalkonto med grundläggande funktioner sägs upp, ska konsumenten underrättas om detta och om var han eller hon kan vända sig för att klaga på beslutet. Underrättelsen ska vara skriftlig och utan kostnad för konsumenten. Om det är möjligt, ska skälen för uppsägningen framgå av underrättelsen.

Om en uppsägning sker med stöd av första stycket 2, ska konsumenten underrättas minst två månader innan uppsägningen träder i kraft. En uppsägning med

stöd av första stycket 1 eller 3 får Bilaga 4
omedelbar verkan.

[ ]

8 kap.

4 a §

*Finansinspektionen får hän-
skjuta frågor som rör samarbete
mellan behöriga myndigheter,
särskilt om informationsutbyte, till
Europeiska bankmyndigheten för
tvistlösning i enlighet med
artikel 23 i betalkontodirektivet.*

[ ]

Förteckning över remissinstanserna till promemorian med utdrag ur utkast till lagrådsremiss Tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

Malmö tingsrätt, Finansinspektionen, Domstolsverket, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden, Svenska Bankföreningen, Sparbankernas Riksförbund, Finansbolagens Förening samt Sveriges Konsumenter.